

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**ANALIZA INFORMACIJSKEGA SISTEMA
GORSKE REŠEVALNE SLUŽBE V SLOVENIJI**

Ljubljana, junij 2022

TINA KORINŠEK CUDER

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Tina Korinšek Cuder, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Analiza informacijskega sistema gorske reševalne službe v Sloveniji, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem red. prof. dr. Tomažem Turkom

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 INFORMACIJSKI SISTEMI	2
1.1 Oprelitev informacijskih sistemov.....	2
1.2 Odločitev o izbiri informacijskega sistema.....	2
1.3 Ugotavljanje potreb uporabnikov informacijskega sistema	4
2 GORSKA REŠEVALNA ZVEZA SLOVENIJE	4
2.1 Zgodovina organizacije	4
2.2 Organizacija Gorske reševalne zveze Slovenije	5
2.2.1 Organi zveze	6
2.2.2 Društva in postaja gorske reševalne službe	7
2.2.3 Strokovna služba	7
2.2.4 Strategija Gorske reševalne zveze Slovenije 2022–2032	7
2.3 Delo Gorske reševalne zveze Slovenije.....	8
2.3.1 Gorski reševalec	8
2.3.2 Specialnosti.....	9
2.3.3 Preventiva	9
2.3.4 Posredovanja gorske reševalne službe.....	10
2.3.5 Helikoptersko reševanje v gorah	10
2.4 Financiranje Gorske reševalne zveze Slovenije	12
2.5 Ustanova Sklad Okrešelj	12
3 INFO GRZS	13
3.1 Stanje informatike pred uvedbo informacijskega sistema Info GRZS.....	13
3.2 Razvoj informacijskega sistema Info GRZS	14
3.3 Uporabniki informacijskega sistema.....	15
3.4 Moduli informacijskega sistema.....	15
3.4.1 Poročilo o nesreči	16
3.4.2 Člani	19
3.4.3 Oprema	20
3.4.4 Organizacija.....	21
3.4.5 Usposabljanja	22

3.4.5.1	Usposabljanje v organizaciji GRZS	22
3.4.5.2	Usposabljanje v organizaciji postaje	23
3.4.6	Sofinanciranje.....	24
3.4.6.1	Merila	24
3.4.6.2	Plan.....	25
3.4.6.3	Poročilo o porabi sredstev	26
3.5	Podpora.....	27
4	ANALIZA INFORMACIJSKEGA SISTEMA	27
4.1	Splošna ocena	27
4.2	Slabosti obstoječega informacijskega sistema in predlogi za izboljšave	28
4.2.1	Poročilo o nesreči	28
4.2.2	Člani in organizacija.....	30
4.2.3	Usposabljanje	33
4.2.4	Oprema	35
4.2.5	Uporabniške pravice ter ažurnost in točnost podatkov v Info GRZS	35
4.2.6	Usposabljanja za delo z Info GRZS za uporabnike.....	36
4.2.7	Razvoj novega informacijskega sistema	37
	SKLEP.....	37
	LITERATURA IN VIRI.....	38

KAZALO TABEL

Tabela 1: Statistika nesreč gorske reševalne službe od leta 1981 do 2021	11
--	----

KAZALO SLIK

Slika 1: Organizacijska shema GRZS	6
Slika 2: Program Info GRZS z odprtim modulom »Poročilo o nesreči«	15

SEZNAM KRATIC

CORS – Center za obveščanje Republike Slovenije
FIHO – Fundacija invalidskih in humanitarnih organizacij

GRS – Gorska reševalna služba
GRZS – Gorska reševalna zveza Slovenije
PZS – Planinska zveza Slovenija
ReCO – Regijski center za obveščanje
SPIN – Sistem za poročanje o nesrečah
UIAA – Mednarodna zveza gorniških in plezalnih organizacij
URSZR – Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje

UVOD

Gorska reševalna zveza Slovenije (v nadaljevanju GRZS) v letu 2022 obeležuje 110 let organiziranega reševanja na naših tleh. V vseh teh letih se je gorsko reševanje razvijalo na več področjih. S pridobivanjem novih znanj in sodobnejše opreme je gorsko reševanje napredovalo na zelo visoko raven. V vseh teh letih pa se je povečevalo tudi število gorskih nesreč in število ponesrečencev. Obstajajo velike razlike v reševanju v gorah v začetkih reševanja in v današnjem času. Najbolj očitna in v slogu sodobnega časa je razlika v času ali trajanju. Odzivni čas in čas reševanja sta se z uporabo nove tehnologije, ki jo predstavljajo mobilni telefon, sodobni način navigacije in helikopter, bistveno skrajšala. Reševalcem so na voljo najsodobnejša reševalna, alpinistična in zaščitna oprema, oblačila in obutev. Veliko planinskih poti in plezalnih smeri je opremljenih, kar omogoča hitrejše reševanje kot v preteklosti. Tudi beleženje podatkov po vsaki akciji in njihova analiza sta se spremenila skozi čas. Od prostih spisov o nesreči in reševanju prek predpisanih obrazcev so prišli do informacijskega sistema za gorske reševalce.

Namen diplomskega dela je predstaviti in analizirati informacijski sistem GRZS, prikazati, kako sistem deluje in kako bi ga bilo možno izboljšati. Cilj diplomskega dela pa je kritična analiza informacijskega sistema Info GRZS in iskanje rešitev za delo z informacijskim sistemom za gorske reševalce v prihodnosti.

GRZS sem si izbrala zato, ker sem tudi sama gorska reševalka v Društvu gorske reševalne službe Bovec (v nadaljevanju DGRS Bovec), ki je tudi ena izmed bolj obremenjenih postaj. Z informacijskim sistemom Info GRZS sem se posredno že srečala v društvu. Ker gre za nepridobitno dejavnost in ker smo gorski reševalci prostovoljci, katerih glavna naloga je pomagati ljudem v gorah ali na zahtevnem terenu, sem mnenja, da bi moral biti informacijski sistem zasnovan tako, da bi omogočal enostavno in hitro vnašanje potrebnih podatkov. Glede na to, da je Info GRZS v uporabi že več let, menim, da bi lahko z novejšo in sodobnejšo tehnologijo naredili uporabnikom bolj prijazen informacijski sistem.

V prvem poglavju opredelim pojem informacijski sistem in predstavim, kako lahko znotraj organizacije izbiramo med različnimi informacijskimi sistemi, ki že obstajajo, ali razvijamo lastnega. Več pozornosti namenim potrebam uporabnikov informacijskih sistemov oz. temu, na kakšen način sploh ugotavljamo njihove potrebe.

Drugo poglavje je namenjeno predstavitvi GRZS. Predstavim zgodovino gorskega reševanja na območju Slovenije in organiziranost gorskih reševalcev skozi čas. Pišem o delu (ali poslanstvu), ki ga opravljajo gorski reševalci, njihovem usposabljanju, specialnostih, helikopterskem reševanju, preventivni dejavnosti in posredovanju v gorah. Predstavim tudi financiranje gorskih reševalcev, ustanovo Sklad Okrešelj in strategijo GRZS za naslednjih 10 let.

V tretjem poglavju predstavim informacijski sistem Info GRZS. Najprej prikažem, kakšno je bilo stanje pred uvedbo informacijskega sistema, sledi pa opis razvoja informacijskega sistema, ki je trenutno v uporabi med gorskimi reševalci. Na koncu tega poglavja natančno opišem informacijski sistem in vse njegove module ter uporabnost, ki jo ima za gorske reševalce.

V četrtem poglavju s pomočjo intervjujev uporabnikov in s pregledovanjem podatkov v Info GRZS analiziram informacijski sistem po posameznih modulih ter ugotavljam, kakšne so njegove slabosti, ter poskušam ugotoviti, na kakšen način bi ga lahko izboljšali oz. posodobili, da bi bil uporabnikom bolj prijazen ter da bi zadovoljil njihove potrebe. Odločiti se je treba med prenovo oz. nadgradnjo obstoječega informacijskega sistema ter razvojem novejšega in sodobnejšega informacijskega sistema.

1 INFORMACIJSKI SISTEMI

1.1 Opredelitev informacijskih sistemov

Informacijski sistem je pogosto uporabljan izraz, ki ima več opredelitev. Informacija je osnova vseh aktivnosti znotraj organizacije. Informacijski sistem je množica ljudi, naprav, aktivnosti, podatkov in postopkov, ki omogočajo pridobivanje koristnih informacij. Iz vhodnih podatkov prek obdelave podatkov pridemo do končnih informacij (Damij, 1999, str. 30).

Informacijski sistem lahko opredelimo tudi s ciljem, nalogami in sestavinami. Cilj informacijskega sistema je z minimalnimi stroški in v pravem trenutku posredovati pravo informacijo na pravo mesto znotraj organizacije. Naloge informacijskega sistema pa so zbiranje podatkov in njihova obdelava, hranjenje podatkov in informacij ter njihovo posredovanje uporabnikom informacijskega sistema. Informacijski sistem pa je sestavljen iz strojne opreme, programske opreme, ljudi (uporabnikov in razvijalcev), organizacijskih postopkov, komunikacijskih povezav in podatkov (Srića, Treven & Pavlič, 1995, str. 20–23).

1.2 Odločitev o izbiri informacijskega sistema

Organizacije pri zagotavljanju informacijskih rešitev uporabljajo različne usmeritve razvoja, ki pa morajo biti ocenjene z vsebinskega, tehnološkega in ekonomskega vidika z izpostavitvijo prednosti in slabosti posamezne odločitve ter primernostjo izvedbe. Različne možnosti, kako priti do novega informacijskega sistema, so naslednje (Kovačič & Bosilj-Vukšić, 2005, str. 273):

- nadaljevanje lastnega razvoja informacijskih rešitev na obstoječi informacijski infrastrukturi,

- lasten razvoj programskih rešitev,
- nakup ali najem že izdelanih rešitev.

Vsaka od možnosti ima svoje prednosti in slabosti. Nadaljevanje razvoja informacijskih rešitev na obstoječi informacijski infrastrukturi je primerno predvsem za organizacije, ki menijo, da je stanje njihovega poslovnega procesa ustrezno in ne potrebuje prenove. Prednost tega načina razvoja je predvsem v tem, da predstavlja delo z znanim uporabniškim vmesnikom, potreben je krajši čas za uvedbo rešitev ter omogoča postopno uvajanje sprememb in uvajanje v manjšem obsegu. Slabost pa je v tem, da so programske rešitve neustrezne in nizke kakovosti, vzdrževanje je zahtevno in drago, obstaja tudi problematika zagotavljanja varnosti podatkov in zanesljivosti njihovih obdelav ter zagotavljanja potrebne ažurnosti podatkov na ravni organizacije in uporabe odločevalskih orodij. V primerjavi z ostalimi možnostmi je ta izbira največkrat najcenejša in s stališča informatizacije tudi enostavnejša rešitev, saj ni pogojena s prenovo in informatizacijo poslovnih procesov (Kovačič, Jaklič, Indihar Štemberger & Groznik, 2004, str. 38–41).

Za lasten razvoj programskih rešitev sta potrebna predhodna standardizacija poslovnega modela organizacije ter zamenjava ali preoblikovanje obstoječe računalniške arhitekture s sodobnejšo (Kovačič, Jaklič, Indihar Štemberger & Groznik, 2004, str. 39). Največja prednost lastnega razvoja je v tem, da so stroški razvoja običajno nižji, lažja in hitrejša je komunikacija v projektni skupini, člani skupine pa tudi dobro poznajo okolje. Slabosti pa so dolgotrajnejše razvijanje rešitve zaradi težjega projektnega vodenja in razporejanja človeških virov ter pristranskost do problema. Pri razvoju s strani zunanjega izvajalca pa so prednosti predvsem v nepristranskosti, natančno določeni projektni organizaciji, lažje je tudi slediti ciljem. Slabosti pa se kažejo v obliki nerazumevanja delovanja organizacije, višjih stroških in težji komunikaciji projektne skupine z uporabniki sistema. Kljub višji ceni razvoja uspeh in uporabnost razvitega sistema v praksi nista zagotovljena (Zornada, 2002, str. 224).

Pri nakupu ali najemu že izdelanih rešitev pridobimo tudi modele izvajanja postopkov in delovnih procesov, ki se običajno razlikujejo od ustaljenih procesov v organizaciji. Pri odločitvi za nakup programskih rešitev velja pravilo, da je odločitev smiselna, če programska rešitev pokriva vsaj 80 % informacijskih potreb obravnavanega področja ob normalnih pogojih na trgu. Pri tem gledamo na primerno ceno, razpoložljivost ustreznih rešitev in pripravljenost ponudnika za sodelovanje in prilagajanje rešitve za potrebe organizacije. Z nakupom kakovostnih in sodobnih celovitih rešitev pridobimo tudi nova znanja in referenčne modele izvajanja poslovnih aktivnosti na obravnavanem področju. Slabosti nakupa pa se kažejo predvsem v visoki ceni programskih rešitev in pri problematiki uvajanja ter prilagajanja informacijskim potrebam uporabnikov. Treba je tudi izobraziti informatike v organizaciji, saj s tem lahko poskrbimo za vzdrževanje in razvoj sistema v prihodnosti (Kovačič, Jaklič, Indihar Štemberger & Groznik, 2004, str. 40–42).

1.3 Ugotavljanje potreb uporabnikov informacijskega sistema

Podatki so kritičen dejavnik organizacije. Treba jih je ustrezno načrtovati in se zavedati njihovega pomena ter vrednosti in se aktivnosti v zvezi s podatki lotiti načrtno. Le urejeni, pregledni in standardizirani podatki predstavljajo podlago pri razumevanju informacijskih potreb organizacije, in tudi osnovo za informacijsko povezovanje z okoljem. S pomočjo podatkovnega modela prikažemo informacijske potrebe uporabnikov organizacije. Podatkovni model prikazuje objekte, dogodke, aktivnosti in podatke o aktivnosti, povezave med objekti in nekatera pravila. Podatkovne modele lahko naredimo na različnih ravneh organizacije ali pa ga naredimo za podatkovno bazo. Najprej naredimo globalni podatkovni model, ki je grob prikaz informacijskih potreb celotne organizacije in predstavlja izhodišče razvoja baz podatkov. Biti mora enostaven, razumljiv in predstavljen v grafični obliki (Kovačič, Jaklič, Indihar Štemberger & Groznik, 2004, str. 98).

Izhodišče za modeliranje podatkov so modeli poslovnih procesov, saj je v modelih grafično ali opisno prikazano, kakšni so vhodi v aktivnosti in kakšni so izhodi. Pri tem gre lahko za materialne ali informacijske tokove, v primeru informacijskih sistemov nas zanimajo slednji. Različni deli organizacije lahko imajo vsak svojo opredelitev ključnih konceptov, oblik podatkov in poročil. Podatki morajo biti enovito opredeljeni skozi celoten proces in na ravni organizacije, če želimo zagotoviti njihovo kakovost in nemoten informacijski tok. Analiza podatkovnih potreb in integracija podatkov na ravni procesa nam omogočata, da uporabnik pri viru zajame podatke, kasnejši uporabniki pa te podatke le dopolnjujejo. Kakšne so potrebe uporabnikov, ugotavljamo še na druge načine in ne samo z modeliranjem poslovnih procesov, temveč tudi s podatkovnim modeliranjem za načrtovanje baz podatkov. Potrebe analiziramo z zbiranjem obstoječe dokumentacije, intervjuji z uporabniki ter analizo podatkovnih virov in njihove dokumentacije, ki je bila v uporabi do sedaj. Pri analizi potreb ugotavljamo, o katerih stvareh bomo hranili podatke v podatkovnem viru, kako so te stvari med seboj povezane in katere podatke o teh stvareh želimo hraniti v podatkovni bazi, kako so ti podatki med seboj povezani ter kakšna poslovna pravila veljajo za podatke. Za podatkovno modeliranje uporabljamo povečini grafične tehnike, ena izmed bolj uporabljanih v praksi je model entitet povezav, ki ga je relativno enostavno razumeti in omogoča široko paleto možnosti nedvoumnega izražanja strukture podatkov in poslovnih pravil. Zaradi tega je tudi pomemben pri komunikaciji med analitiki, izvajalci procesov in uporabniki podatkov (Kovačič, Jaklič, Indihar Štemberger & Groznik, 2004, str. 99–101).

2 GORSKA REŠEVALNA ZVEZA SLOVENIJE

2.1 Zgodovina organizacije

Gorska reševalna služba (v nadaljevanju GRS) je v prvi vrsti povezana z reševanjem v gorah in na težko dostopnih območjih. Gore so že od nekdaj privabljale v svoje okrilje ljudi, ki so tja zahajali z različnimi in v večji meri praktičnimi razlogi. To so bili lovci, pastirji,

rudosledci, zeliščarji in drugi. V primeru nesreče so si običajno pomagali med sabo z znanjem in izkušnjami, ki so ga pridobili pri svojem delu ali pa so jim na pomoč prišli sorodniki in prijatelji. Kasneje so gore začeli odkrivati tudi drugi, turisti, planinci ter alpinisti, in tako je skupaj s povečanjem števila ljudi v hribih prihajalo tudi do pogostejših gorskih nesreč. Dejavnost reševanja v gorah je bila takrat v domeni planinskih društev. Na našem ozemlju je v avstro-ogrski monarhiji reševanje prevzela kranjska podružnica Nemško-avstrijskega alpskega kluba, ki je imela svoje postaje z zaupniki v krajih pod vznožjem gora. Reševalci so bili prostovoljci, domačini, gorski vodniki, lovci, gozdarji in izkušeni planinci. Poleg prostovoljcev je moral vodja zbrati tudi plačane nosače, voznike in pomočnike. Stroške reševanja se je izterjalo od ponesrečenca in njihovih svojcev. Tako imenovane rešilne ekspedicije so bile v tistem času dolgotrajne. Oseba, ki je bila v času nesreče s ponesrečencem, je morala sestopiti v dolino, obvestiti o nesreči, potem so sklicali reševalce, kar je pomenilo, da so šli od vrat do vrat in nato so morali zbrati skupaj še opremo in se odpraviti na kraj nesreče. Običajno je bilo to šele en dan po nesreči. 12. junija 1912 pa je bila na pobudo dr. Tičarja, načelnika kranjskogorske podružnice Slovenskega planinskega društva, in dr. Demšarja ustanovljena Rešilna postaja v Kranjski Gori. Leta 1948 se je Slovensko planinsko društvo preimenovalo v Planinsko zvezo Slovenije (v nadaljevanju PZS), znotraj te organizacije pa se je reorganizirala tudi GRS. Po 2. svetovni vojni so na Jesenicah organizirali Centralo GRS z bazami v Bovcu, Celju, na Jesenicah, v Kranju in Ljubljani, ustanavljati pa so se začele tudi postaje po Sloveniji, ki so bile podrejene bazam. Leta 1953 je bila ustanovljena komisija za GRS pri PZS, ki je vključevala 14 postaj, kasneje so se pridružile še tri postaje, tako da je bilo od leta 1992 pa vse do danes 17 postaj GRS. Leta 1975 se je komisija na novo organizirala in je strokovno delo razdelila med podkomisije, ki so vsebinsko ostale vse do danes kot komisije GRZS (Bele in drugi, 2012, str. 18–33).

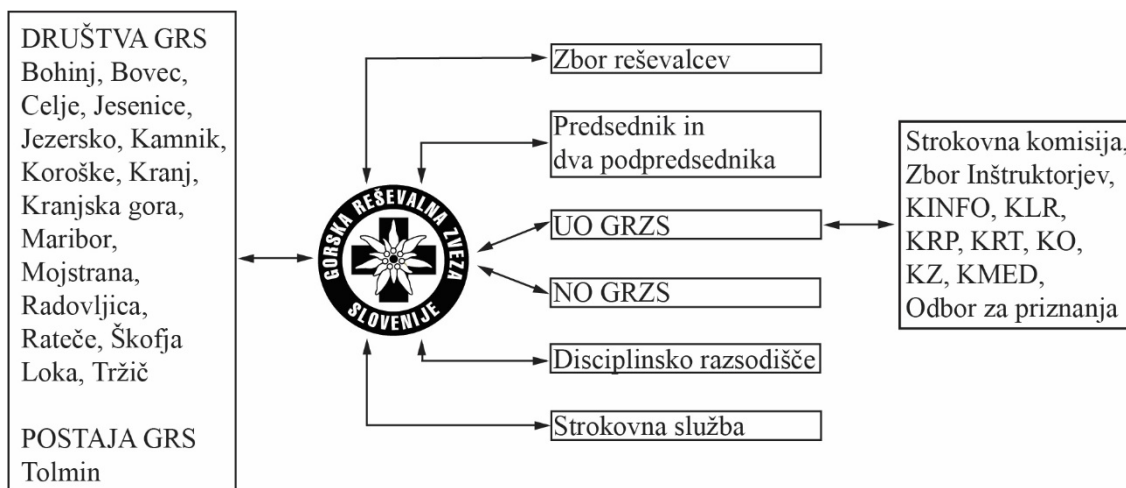
Kmalu po osamosvojitvi Slovenije se je pojavila ideja o lastni zvezi gorskih reševalcev. Do leta 2006 se je več postaj GRS preoblikovalo v društva. Kljub številnim sestankom predstavnikov gorskih reševalcev s predstavniki PZS ni bilo soglasja o ustanovitvi nove zveze oz. dogovora o sodelovanju med zvezama. 15. maja 2006 je bila ustanovljena Gorska reševalna zveza Slovenije in na ta način je bila pretrgana popkovina s PZS (Habjan in drugi, 2007, str. 2). GRZS sestavlja 16 društev GRS in ena postaja GRS, ki deluje v okviru planinskega društva (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2022, str. 6). Kljub začetnim težavam pri sodelovanju GRZS in PZS so se sčasoma zadeve uredile in danes obe zvezi zgledno sodelujeta v skupnem odboru Gore in varnost, na planinskih izobraževanjih in v Ustanovi Sklad Okrešelj.

2.2 Organizacija Gorske reševalne zveze Slovenije

»Gorska reševalna zveza Slovenije je organizirana kot zveza samostojnih, prostovoljnih, nepridobitnih gorskih reševalnih društev in planinskih društev z registrirano gorsko reševalno dejavnostjo, ki v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami opravlja

dejavnost gorske reševalne službe v sistemu enotne javne službe, ki na območju celotne države v javnem interesu izvaja naloge zaščite, reševanja in pomoči» (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2017, str. 1).

Slika 1: Organizacijska shema GRZS

Prirejeno po Bele in drugi (2012, str. 111).

2.2.1 Organi zveze

V okviru GRZS delujejo organi zveze (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2017, str. 7–14):

- zbor gorskih reševalcev, ki je najvišji organ zveze in je sestavljen iz delegatov članic zveze in delegatov v zvezo vključenih sorodnih zvez ali društev,
- predsednik zveze, ki zastopa zvezo pred državnimi in drugimi organi in organizacijami doma in v tujini, voljen je na štiri leta na zboru reševalcev,
- predsedstvo upravnega zbora zveze je sestavljeno iz predsednika in obeh podpredsednikov zveze ter strokovnega delavca in izvršuje sklepe upravnega odbora zveze,
- upravni odbor (v nadaljevanju UO), ki je izvršilni organ zveze in vodi zvezo med dvema zboroma gorskih reševalcev. Sestavljajo ga predsednik in dva podpredsednika zveze ter po en član vsake članice zveze,
- nadzorni odbor spremlja in nadzoruje delo organov in funkcionarjev Zveze ter nadzoruje finančno in materialno poslovanje,
- disciplinsko razsodišče odloča o kršitvah članov pri njihovem delovanju na ravni GRZS.

V okviru UO delujejo naslednja delovna telesa (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2017, str. 12–14):

- strokovna komisija je najvišje strokovno telo UO GRZS in koordinira delo vseh komisij UO ter skrbi za usklajeno delo na strokovnem področju in področju usposabljanja. Sestavljajo jo podpredsednik, ki je zadolžen za strokovno delo Zveze, predsedniki komisij in strokovni delavec;
- zbor inštruktorjev sestavljajo vsi gorski reševalci inštruktorji in je razširjeno strokovno posvetovalno telo UO GRZS. Obravnava izključno strokovne zadeve s področja usposabljanja v gorski reševalni službi. Upravnemu odboru in strokovni komisiji daje predloge za zagotovitev čim boljšega dela na tem področju;
- komisije po področjih: komisija za reševalne tehnike (KRT), komisija za letalsko reševanje (KLR), komisija za medicino (KMED), komisija za reševanje iz plazov (KRP), komisija za opremo (KO), komisija za zveze (KZ), komisija za informiranje in analize (KINFO), po potrebi tudi začasne komisije in projektne skupine.

2.2.2 Društva in postaja gorske reševalne službe

Članice zveze z organizirano gorsko reševalno dejavnostjo so pri svojem delovanju samostojne in imajo geografsko določeno območje delovanja. Izvajajo reševalne, preventivne in druge aktivnosti ter dejavnosti in naloge, določene v Pogodbi o ustanovitvi, Statutu GRZS in Statutu članic GRZS (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2017, str. 14–15).

2.2.3 Strokovna služba

Za delovanje GRZS skrbi tudi strokovna služba, ki jo vodi podpredsednik, ki je zadolžen za organizacijsko delovanje GRZS. Strokovna služba skrbi za strokovno, administrativno in tehnično delo GRZS (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2017, str. 14). GRZS trenutno zaposluje dve osebi, to sta strokovna delavka in poslovna sekretarka.

2.2.4 Strategija Gorske reševalne zveze Slovenije 2022–2032

Gorski reševalci so v letu 2021 napisali Strategijo GRZS 2022–2032. Ta dokument je splošen in vsebuje predloge splošnih ciljev in okvirnih ukrepov za doseganje teh ciljev. Vodstvo GRZS bo v sodelovanju z vodstvom njenih članic pripravilo predlog akcijskega načrta implementacije Strategije GRZS. Akcijski načrt mora potrditi UO GRZS, nato sledi priprava izvedbenih dokumentov.

Delo gorskih reševalcev ostaja nespremenjeno, njihova usposobljenost ostaja na najvišji ravni. Predvidena je enotna standardizirana osebna oprema gorskega reševalca, enotna tudi po videzu, ki jo član pridobi, ko opravi licenco za gorskega reševalca. Večino nabave opreme se bo izvajalo centralno, da se pridobi ugodnejše cene. Spremembe so predvidene tudi za

reševanje s pomočjo helikopterjev. Največja spremembe pa se obetajo v organizaciji. Strokovno delo GRZS bo razdeljeno na naslednje komisije: komisijo za usposabljanje, komisijo za razvoj, komisijo za letalsko reševanje in komisijo za medicino. Predsednik vsake komisije bo tudi podpredsednik. Vodstvo GRZS oziroma Kolegij GRZS bodo sestavljali predsednik, štirje podpredsedniki in generalni sekretar. Zaradi povečanega obsega dela bi v pisarni po novem imeli štiri delovna mesta: vodja pisarne (generalni sekretar GRZS), strokovni sodelavec za usposabljanje in odnose z javnostmi, strokovni sodelavec za finančne zadeve in kadrovske zadeve ter poslovni sekretar (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2022).

2.3 Delo Gorske reševalne zveze Slovenije

Delo GRZS opravlja 16 društev gorske reševalne službe in ena postaja gorske reševalne službe oz. njeni člani in članice – gorski reševalci in reševalke ter pripravniki in pripravnice za gorske reševalce oz. reševalke.

2.3.1 Gorski reševalec

Pot gorskega reševalca se prične z včlanitvijo v postajo gorske reševalne službe na območju bivanja. Vsak član postaje najprej dobi status pripravnika in nato se prične usposabljanje za gorskega reševalca znotraj matične postaje.

Preden se pripravnik vključi v program za pridobitev naziva »gorski reševalec«, mora izpolnjevati določene pogoje. Oseba mora biti član društva ali postaje GRS, znati mora smučati, sposobna mora biti voditi plezalno navezo na IV. težavnostni stopnji in se gibati po smeri III. težavnostne stopnje po lestvici UIAA (angl. Union Internationale des Associations d'Alpinisme). To je lestvica Mednarodne zveze planinskih in plezalnih zvez. Težave so ocenjene z rimskimi številkami od I do XI in je odprta navzgor. Po uspešno opravljenem preizkusu znanja iz naštetih vsebin jo postaja GRS predlaga in prijavi k začetku opravljanja izpitov za naziv »gorski reševalec« na podlagi razpisa komisije za reševalno tehniko. Sklenjeno mora imeti tudi nezgodno zavarovanje in imeti veljavno zdravniško spričevalo (Knez, 2020, str. 1; Mandelli & Angriman, brez datuma).

Pripravniki pridobivajo izkušnje na vajah, usposabljanjih in akcijah pod nadzorom inštruktorjev gorskega reševanja. V času pripravništva kandidati opravijo 80-urni tečaj prve pomoči in usposabljanje za varno delo s helikopterjem – modul A. Pred izpitom za gorskega reševalca je obvezna udeležba na dveh usklajevalnih seminarjih (letni in zimski del). Po vsakem imajo kandidati 14 dni časa, da se pripravijo na izpit s tem, da poenotijo postopke reševanja ter odpravijo pomanjkljivosti v znanju in osebni opremi. Izpit za gorskega reševalca je sestavljen iz dveh delov – izpita iz letne in zimske tehnike reševanja. Kandidat, ki uspešno opravi vsa naštetá usposabljanja, postane gorski reševalec z licenco (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2012, str. 6–8).

Vsak gorski reševalec je po pridobitvi naziva »gorski reševalec« dolžan svojo delovno licenco obnavljati. Za podaljšanje delovne licence mora vsake tri leta obnoviti znanje iz letne tehnike reševanja, zimske tehnike reševanja, nudenja prve in nujne medicinske pomoči ter osnov pri delu s helikopterjem po modulu A (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2013, str. 3).

2.3.2 Specialnosti

Gorski reševalec lahko svoje znanje nadgradi in pridobi naziv gorskega reševalca inštruktorja, gorskega reševalca letalca, gorskega reševalca inštruktorja za letalsko reševanje, gorskega reševalca vodnika reševalnega psa, zdravniki pa so lahko tudi gorski reševalci letalci zdravniki. Po podatkih, ki jih je predstavil J. Rozman na Zboru gorskih reševalcev za leto 2021, ki je potekal 14. marca 2022 v Kranju, je v GRZS trenutno šest inštruktorjev letalskega reševanja z modulom C1, 62 letalcev reševalcev z modulom C, 17 zdravnikov letalcev reševalcev z modulom C in 26 vodnikov reševalnih psov, 84 inštruktorjev gorskega reševanja ter skupno 832 gorskih reševalcev in reševalk.

Zgoraj naštetimi nazivi so specialnosti znotraj GRZS. Gorski reševalci se lahko v skladu s Programom usposabljanja specializirajo za opravljanje specialistične dejavnosti. Vse podrobnosti o programu, vsebinah, specialističnih nazivih, nalogah, postopkih usposabljanja in opravljanja izpitov, pogojih za udeležbo na usposabljanju in pogojih za pridobitev nazivov se določi v Programu usposabljanja GRZS, ki ga sprejme UO (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2017, str. 16).

Komisije so odgovorne za usposabljanje in licenciranje svojih članov znotraj svoje specialnosti, kot je določeno s poslovniki in pravilniki posameznih komisij.

2.3.3 Preventiva

Gorski reševalci skušajo s svojim prizadevanjem pri preventivnih dejavnostih osveščati zainteresirano javnost o nevarnosti v gorah in kako se jim izogniti. Preventivno delovanje se izvaja v GRS in drugih organizacijah, ki delujejo na področju gorskega sveta, kot so planinska društva in šole (Gorska reševalna zveza Slovenije 2008a, str. 4–5). Društva GRS po Sloveniji organizirajo tečaje varnega gibanja v gorah pozimi, tečaje varstva pred snežnimi plazovi, predstavitve aktivnosti GRZS po vrtcih, šolah in planinskih taborih ter zagotavljajo varnost udeležencev na različnih dogodkih v visokogorskem svetu (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2008b). GRZS obvešča javnost o varnosti v gorah ter poroča o vzrokih nesreč ter opozarja na trenutne nevarnosti v gorah na svoji uradni spletni strani in na Facebook profilu.

Odbor Gore in varnost, skupni organ Planinske zveze Slovenije in Gorske reševalne zveze Slovenije, v sodelovanju z Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje vsako leto organizira strokovni posvet Gore in varnost, ki je namenjen širši javnosti oz. zainteresiranim

planincem in izdaja izobraževalne zloženke o varnosti v gorah (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2018).

2.3.4 Posredovanja gorske reševalne službe

Ko se zgodi nesreča, ki zahteva pomoč gorskih reševalcev, pokličemo na telefonsko številko 112, za gluhe in naglušne pa je na voljo pomoč prek sporočila, ki ga pošljejo iz mobilnega telefona. Ob klicu ali sporočilu na številko 112 je treba povedati, kdo kliče, kaj se je zgodilo, kje in kdaj se je zgodila nesreča ter koliko je ponesrečencev. Reševalce zanima tudi, kakšne so poškodbe in okoliščine (nevarnosti, posebnosti) ter kakšno pomoč potrebuje kličoči (Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, brez datuma).

Ob klicu na telefonsko številko 112 se oglasi operater enega izmed 13 regijskih centrov za obveščanje (v nadaljevanju ReCO) ter klic preveže vodji akcije, ki je za to pristojna glede na lokacijo, obseg in vrsto nesreče (gorski reševalci, gasilci, enote reševalnih psov, jamarski reševalci ipd.). Po pogovoru s kličočim vodja naredi načrt za reševanje. Po potrebi ga operater ReCO poveže z dežurno helikoptersko ekipo na Brniku ali proži poziv za akcijo prek pozivnikov. Gorski reševalec, ki je sprejel klic, skliče gorske reševalce v akcijo. Operater ReCO vodi dnevnik dogodkov, kjer beleži vse ukrepe od časa sprejema obvestila o nesreči do zaključka dogodka. Vodja akcije ga po zaključku te (lahko pa tudi med njo) obvesti o poteku posredovanja in o številu prisotnih reševalcev ter o tem, kateri službi je bil ponesrečenec predan (Banovec Juroš, 2004, str. 233–240).

Reševanje je lahko helikoptersko, klasično, reševanje iz plazov in iskanje pogrešanih. Če vremenske razmere to dopuščajo, se uporabi helikopter za pomoč pri reševanju. Če to ni možno, je potrebno klasično reševanje, kar pomeni peš dostop do ponesrečenca ali pa se do njega spleza oz. se spusti po vrvi. Pri klasičnem reševanju reševalci uporabljajo različne tehnike reševanja, kot so tehnika stenskega reševanja, reševanje iz sotesk, zaledenelih slapov, tehnika reševanja z dreves, pa tudi kombinacije različnih tehnik.

2.3.5 Helikoptersko reševanje v gorah

Število nesreč v slovenskih gorah in ter na drugih težko dostopnih terenih, na katerih posreduje GRZS s svojimi reševalci in zdravniki, se iz leta v leto povečuje, kar nam pokažejo analize reševalnega dela, ki jih vsako leto opravijo člani Komisije za informiranje in analize, ter podatki, predstavljeni v tabeli 1.

V veliko pomoč v reševalnih akcijah je helikopter, ki ima predvsem v gorah odločilno prednost predvsem v smislu krajšega časa reševanja. Reševalna ekipa s pomočjo helikopterja hitreje pride do ponesrečenca, ga oskrbi ter poskrbi za hiter in razmeroma udoben (v primerjavi s klasičnim reševanjem) prevoz do bolnišnice. Velika prednost helikopterja je tudi v primeru iskanja izgubljenih gornikov, če so le ugodne vremenske razmere.

Helikoptersko reševanje v gorah se izvaja s pomočjo dveh helikopterskih prevoznikov. To sta helikopterska eskadrija Slovenske vojske in Letalska policijska enota. Dežurno ekipo poleg posadke helikopterja (dva pilota in tehnik) sestavljajo še reševalec letalec, zdravnik letalec in policist letalec (Kralj, 2016). Poleg reševanja in iskanja pa je helikopter v veliko pomoč tudi pri prevozu ekipe reševalcev in njihove opreme, kadar je reševanje s helikopterjem onemogočeno zaradi vremenskih in drugih razmer.

Tabela 1: Statistika nesreč GRS od leta 1981 do 2021

Leto	Število posredovanj GRS	Število posredovanj, kjer je sodeloval helikopter	Delež posredovanj, kjer je sodeloval helikopter
2021	626	283	45,21 %
2020	485	211	43,51 %
2019	604	255	42,22 %
2018	573	249	43,46 %
2017	510	192	37,65 %
2016	481	210	43,66 %
2015	430	187	43,49 %
2014	396	133	33,59 %
2013	392	157	40,05 %
2012	407	158	38,82 %
2011	409	156	38,14 %
2001–2010	3.034 (303)*	1.147 (115)*	37,95 %
1991–2000	1.730 (173)*	591 (58)*	34,10 %
1990–1981	816 (82)*	280 (28)*	34,15 %

* Letno povprečje desetih let

Vir: Podobnik in drugi (2006, str. 86), Prebilič & Svete (2006, str. 244), Gorska reševalna zveza Slovenije (brez datuma), Škerbinek (1990 str. 179) in Škerbinek (1997, str. 236).

Gorski reševalci v slovenskih gorah rešujejo s pomočjo helikopterja že od leta 1968. Kljub temu da helikopter sodi med največjo tehnološko pridobitev gorskega reševanja, se je treba zavedati, da nima samo pozitivnih učinkov. Reševanje s helikopterjem je lahko nevarno delo, poleg tega so tudi stroški reševanja višji kot pri klasičnih akcijah. V zgodovini gorskega reševanja v Sloveniji se je pripetilo več nesreč pri delu s helikopterjem. 10. junija 1997 se je na letnem usposabljanju v Turski gori nad Okrešljem zgodila nesreča, v kateri je življenje izgubilo pet izkušenih gorskih reševalcev letalcev, brez očetov pa je ostalo 13 otrok (Brojan & Tomazin, 2011, str. 1–4).

Zaradi te nesreče so bili pripravljeni številni dokumenti, predpisi, navodila in programi na državni ravni z namenom povečanja varnosti pri helikopterskem reševanju. V okviru GRZS pa je izšel tudi priročnik letalskega reševanja. Izboljšalo se je helikoptersko usposabljanje letalcev in zdravnikov, po obsegu, kot tudi po kakovosti, začeli so uporabljati tudi novo opremo, in sicer kakovostne radijske postaje s slušalkami in mikrofoni ter škarje za rezanje vrvi. Število letnih usposabljanj se je postopoma povečalo iz enega na pet in za pridobitev

licence, ki velja eno leto, sta potrebna 100 % udeležba in pravilno opravljene vaje, ki jih ocenjujejo inštruktorji letalskega reševanja (Tomazin, 2007, str. 160–161).

Zaradi povečanega obiska gora v Sloveniji že od leta 2000 poteka dežurstvo ekipe GRS na letališču Brnik. Prva leta je potekalo dežurstvo ob vikendih in praznikih od začetka junija do konca septembra (GRS pri PZS, 2002, str. 31), kasneje pa se je število dni dežurstva ekipe GRS povečevalo do približno 90 dni od leta 2010 do 2021. Tudi v letu 2022 bo ekipa GRS dežurna na Brniku najmanj 90 dni v poletnih mesecih, GRZS in URSZR pa se dogovarjata še o možnem vsakodnevem dežurstvu od začetka junija do konca septembra, kar bi povečalo število dni letnega dežurstva (R. Kralj, osebna komunikacija, 28. 2. 2022).

2.4 Financiranje Gorske reševalne zveze Slovenije

GRZS ima status humanitarne organizacije in se financira iz naslednjih virov: javna sredstva iz proračuna Republike Slovenije, dotacije Fundacije invalidskih in humanitarnih organizacij (v nadaljevanju FIHO), prispevki in donacije fizičnih in pravnih oseb, sredstva iz akcije »Podpornik«, sredstva iz lastne dejavnosti, članarina, darila in volila ter drugi viri. GRZS pridobljena sredstva porabi za nakup in vzdrževanje opreme, nakup osebne in zaščitne opreme reševalcev, kritje stroškov akcij, kritje stroškov za usposabljanje gorskih reševalcev, za zagotavljanje varnosti po Zakonu iz varnosti in zdravja pri delu in Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, usposabljanje in preventivne akcije, zavarovanje članov, opreme in objektov, delo GRZS in njenih članic, članarino Mednarodne organizacije za gorsko reševanje (IKAR), kritje stroškov za organiziranje in izvedbo prireditev, ki so namenjene pripravam gorskih reševalcev, in druge potrebne izdatke. O porabi sredstev odloča UO GRZS. Kot osnova za razdelitev sredstev med njene članice pa se uporablja normativno število reševalcev (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2017, str. 17–18).

2.5 Ustanova Sklad Okrešelj

Gorski reševalci so leta 1998 na zboru reševalcev ustanovili Ustanovo Sklad Okrešelj (v nadaljevanju Sklad). Povod za njegovo ustanovitev je bila že omenjena nesreča, ki se je zgodila pri usposabljanju reševalcev letalcev v ostenju Turske gore nad Okrešljem 10. junija 1997. S pomočjo Sklada so želeli zagotoviti pomoč otrokom do sedaj ponesrečenih gorskih reševalcev in vseh morebitnih naslednjih ponesrečenih gorskih reševalcev. Sklad je zastavljen tako, da spremlja in s štipendijami pomaga otrokom do konca šolanja oziroma pridobitve zelenega poklica. Večino zbranih sredstev so predstavljale donacije. V korist sklada se je preusmerila tudi akcija »Podpornik GRS«, ki predstavlja glavnino zbranih vsakoletnih donacij. Sklad je nepridobiten, dobrodelen in trajen. Od vsega začetka ga finančno podpira tudi FIHO, finančni del sklada pa vodi računovodstvo PZS (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2012, str. 129).

Vsako leto ena izmed postaj GRS organizira spominsko srečanje pri spominskem obeležju na Okrešlju v spomin na gorske reševalce, ki so izgubili življenje pod Tursko goro (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2012, str. 128).

3 INFO GRZS

3.1 Stanje informatike pred uvedbo informacijskega sistema Info GRZS

Po pregledu arhiva DGRS Bovec ter po pogovoru z M. Tepino (osebna komunikacija, 3. 3. 2020) in P. Podobnikom (osebna komunikacija, 28. 8. 2020) sem ugotovila, da so bili podatki do leta 1995 shranjeni v papirni obliki. Zabeležke so bile napisane v zvezke ali na liste, vložene v registratorje. Evidence o članstvu so vodili tajniki postaj, poročila o nesrečah pa so izpolnjevali vodje akcij ali gorski reševalci, ki so bili po poklicu policisti. Ti so morali po službeni dolžnosti zbrati vse informacije o nesreči in so potem te podatke uporabili še za evidenco postaje. Postaje so podatke o svojem delu posredovale komisiji za informiranje in analize, ki je na podlagi posredovanih podatkov opravljala letne analize nesreč oz. posredovanj GRS v Sloveniji. Gospodarji so za zadolžitev opreme uporabljali kartice. Okoli leta 1995 pa so začeli člani postaj za svoje evidence uporabljati tudi tabele MS Excel za beleženje članstva, aktivnosti članov in za sezname zadolžene opreme. Nekateri tajniki pa so za beleženje članstva postaje uporabljali tudi MS Access. Vsi digitalni podatki so se shranjevali na osebnih računalnikih in disketah.

P. Podobnik (osebna komunikacija, 28. 8. 2020) pove, da so od objave Navodila za obveščanje o naravnih in drugih nesrečah leta 1997 v Uradnem listu morale postaje GRS ob vsaki akciji izpolniti obrazec, ki ga je oblikovala projektna skupina znotraj GRS že več let pred to zahtevo, saj so potrebovali podatke za lastne potrebe. Od objave v Uradnem listu leta 2000 pa so morale postaje GRS ob posredovanju izpolniti in poslati Obrazec 1: Poročilo o naravni in drugi nesreči in ga poslati po pošti na izpostavo URSZR na njihovem območju delovanja. Obrazec je vseboval podatke o nesreči, opis nesreče, posledice nesreče, zaščitne ukrepe, podatke o sodelujočih v akciji, podatke o reševanju s helikopterji ali letali vojske in policije, podatke o organu, ki je vodil akcijo, ter podatke osebe, ki je obrazec izpolnjevala. Podatke z obrazca so na izpostavah URSZR vnesli v njihov informacijski sistem za nadaljnjo obdelavo.

Leta 2005 je URSZR začela z uvajanjem Sistema za poročanje o intervencijah in nesrečah (v nadaljevanju SPIN), ki ga je razvila v sodelovanju s predstavniki sil za zaščito, reševanje in pomoč. SPIN je enotni informacijski sistem URSZR za zbiranje in obdelavo podatkov o nesrečah, ki je namenjen vsem ravnam uporabnikov, ki vnašajo različna poročila ali obdelujejo podatke o nesrečah, ter zajema vse enote zaščite, reševanja in pomoči na območju Slovenije (Jenko & Krupenko, 2005, str. 234–237). V vseh letih je informacijski sistem doživel več optimizacij in nadgradenj. Zadnja v letu 2019 omogoča vnos podatkov takoj po aktivaciji enot, v načrtu pa je tudi prenova vseh poizvedb in poročil, ki so nespremenjena na

spletni strani že od samega začetka. Aplikacija ima tudi nov grafični vmesnik in omogoča uporabo na pametnih telefonih (Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, 2019, str. 4–5).

O SPIN pišem predvsem zato, ker je M. Tepina (osebna komunikacija, 3. 3. 2020) mnenja, da so začeli predstavniki GRS, takrat še v okviru PZS, razmišljati o lastnem informacijskem sistemu v času, ko so bili vključeni v razvoj SPIN. Komisija za informiranje in analize pri GRS je zaznala potrebo po spremembi, saj je bilo takratno stanje ob vsej dostopni tehnologiji v tistem času zastarelo. Stopili so v stik z razvijalci SPIN in tako se je začela razvijati ideja o informacijskem sistemu GRS.

3.2 Razvoj informacijskega sistema Info GRZS

Informacijski sistem Gorske reševalne zveze Slovenije (v nadaljevanju Info GRZS) je enotni informacijski sistem za zbiranje in obdelavo podatkov o postajah GRZS, članstvu, opremi, nesrečah, pri katerih posredujejo enote GRZS, usposabljanjih ter sofinanciranju.

M. Tepina (osebna komunikacija, 3. 3. 2020) pove, da so gorski reševalci začeli razmišljati o informacijskem sistemu še v času, ko so bili uradno organizirani še znotraj PZS, ko je aplikacija SPIN, kjer so pomagali pri razvoju, že delovala. Podjetje Logos, ki je razvilo aplikacijo SPIN, je začelo z razvojem Info GRZS, pred tem pa so že razvili podoben informacijski sistem, in sicer gasilski informacijski sistem, imenovan Vulkan. Na strani GRZS so pri razvoju sodelovali člani komisije za informiranje in analize, ki jo je vodil P. Podobnik, ki je tudi avtor prvega programa za beleženje nesreč. P. Podobnik (osebna komunikacija, 28. 8. 2020) poroča, da so gorski reševalci že od leta 1994 uporabljali program, s katerim so lahko vnašali podatke o nesrečah, in so potem iz njega pridobivali podatke, ki so jih potrebovali za analizo reševalnega dela, za poročanje medijem in kasneje za objavo na internetu. Program so izdelali sami z uporabo orodja Clipper na podatkovni bazi DBF. Osnova za bazo podatkov pa je bil obrazec Poročilo o nesreči. Za evidenco članstva vseh gorskih reševalcev v Sloveniji so uporabljali bazo podatkov Paradox. To je bilo centralizirano na ravni komisije GRS pri PZS. Posamezne postaje so imele svoje evidence članstva in poročila o nesrečah, ki so jih v fizični obliki posredovale URSZR in komisiji GRS pri PZS. Podatkovna baza za evidenco članstva in program za vodenje poročil o nesrečah sta bila osnova za informacijski sistem Info GRZS.

Nadaljevanje lastnega razvoja informacijskih rešitev na obstoječi informacijski infrastrukturi ni bilo smiselno zaradi razvoja tehnologije. Tudi nakup že obstoječe rešitve ni bil primeren, ker gre za svojevrstno organizacijo in na trgu ni bilo programa, ki ustreza vsaj 80 % informacijskih potreb uporabnikov. GRZS se je odločila za kombinacijo nakupa že obstoječe rešitve in lastnega razvoja s pomočjo zunanjega razvijalca, ki je že razvil informacijski sistem za gasilce, ki se ukvarjajo s podobno dejavnostjo.

3.3 Uporabniki informacijskega sistema

Uporabnike informacijskega sistema Info GRZS delimo na vodstvo GRZS, zaposlene v GRZS, člane komisij in uporabnike znotraj postaj. Znotraj postaje je lahko več uporabnikov. Načelnik postaje ali predsednik društva ima običajno vpogled v celoten program, prav tako njegov namestnik, gospodar je zadolžen za opremo, tajnik in blagajnik za sofinanciranje, vodje intervencij pa za poročila o nesreči. Info GRZS lahko uporabljajo samo registrirani uporabniki z dodeljenim uporabniškim imenom in geslom, ki ga uporabnik pridobi prek administratorja sistema. Ta mu dodeli tudi uporabniške pravice glede na njegovo vlogo v GRS.

3.4 Moduli informacijskega sistema

Po prijavi v sistem se odpre prva stran. Na sredini sta zapisana uporabnik in njegova matična postaja. Osrednji del je namenjen obvestilom, ki jih pošilja skrbnik sistema uporabnikom. Zgornji del zaslona, levo pod logotipom informacijskega sistema, je meni s podmenijem. Osrednji del zaslona je razdeljen na dva dela. V levem delu najdemo iskalne forme, podatke, ki so rezultat iskanja, ter ukazni gumb za dodajanje novih in iskanje obstoječih zapisov. Desni del zaslona se uporablja za vnašanje in dodajanje podatkov v obrazce in podobrazce, njihovo pregledovanje ter izpisovanje rezultatov poizvedb. V tem delu se nahaja gumb za shranjevanje in dodajanje podatkov ter izpisovanje vnaprej oblikovanih obrazcev in rezultatov poizvedb. Izpisujejo se tudi kratka obvestila, ki uporabniku pomagajo program pravilno uporabljati.

Slika 2: Program Info GRZS z odprtim modulom »Poročilo o nesreči«

The screenshot displays the 'INFO GRZS' web application interface. At the top, there's a navigation bar with tabs: 'poročilo o nesreči' (selected), 'člani', 'oprema', 'organizacija', 'usposabljanja', 'sofinanciranje', 'podpora', and 'odjava'. Below this, a sub-navigation bar shows 'urejanje', 'odobritev', 'pregled', 'obdelave', and 'obr. stroškov'. The main content area is split into two columns. The left column contains search filters: 'postaja:' (GRS BOVEC), 'datum nesreče od:' (1.1.2021), 'datum nesreče do:', and 'status poročila:'. Below these is a table of accident reports with columns: 'postaja GRS', 'datum prijave', 'št. poročila', 'status', and 'kratek naziv'. The right column contains a form for entering accident details, including 'Natisni' and 'Natisni obračun' buttons, and fields for 'tip akcije', 'vrsta akcije', 'dejavnost', 'organizacija pohoda', 'vodil izlet', 'smer gibanja', 'težavnost', 'vremenske razmere', 'smer vetra', 'hitrost vetra', 'temperatura °C', 'razmere', and 'KRAJ NESREČE'.

postaja GRS	datum prijave	št. poročila	status	kratek naziv
GRS BOVEC	29.10.2021	21/0766	zaključeno	TRENTA, Srednjica-Špička
GRS BOVEC	02.10.2021	21/0695	zaključeno	Bavšica, Morež
GRS BOVEC	28.09.2021	21/0685	zaključeno	TRENTA, Špička
GRS BOVEC	20.09.2021	21/0640	zaključeno	LEPENA, Planina Zagreben-Brdo
GRS BOVEC	18.09.2021	21/0621	zaključeno	BOVEC, Javoršček - spodnje meš
GRS BOVEC	14.09.2021	21/0615	zaključeno	BOVEC, Soča
GRS BOVEC	13.09.2021	21/0612	zaključeno	BOVEC, Čezsoča
GRS BOVEC	12.09.2021	21/0605	zaključeno	TRENTA, Prisojnik
GRS BOVEC	11.09.2021	21/0596	zaključeno	BOVEC, Bavšica Pihavci
GRS BOVEC	10.09.2021	21/0595	zaključeno	BOVEC, Rombon
GRS BOVEC	08.09.2021	21/0583	zaključeno	Trenta, pod Planjo-Razor
GRS BOVEC	05.09.2021	21/0573	zaključeno	Trenta, Razor
GRS BOVEC	04.09.2021	21/0572	zaključeno	LEPENA, Planina na polju

Vir: Info GRZS (2022).

Prvi modul informacijskega sistema Info GRZS je »Poročilo o nesreči«, ki omogoča vodenje evidenc o nesrečah v gorah in se uporablja od leta 2005. Nekateri najbolj osnovni podatki se prenesejo iz aplikacije SPIN, vse ostale mora izpolniti vodja akcije oz. uporabnik, ki ima pravice za vnos podatkov. M. Tepina (osebna komunikacija, 3. 3. 2020) pove, da so v letu 2007 in 2008 zaradi potreb GRZS in URSZR razvili nove module. Modul »Organizacija« postaji GRS omogoča vpisovanje osnovnih podatkov, modul »Člani« pa omogoča vodenje evidenc članstva. V letu 2013 so za vodenje izobraževanj in usposabljanj razvili in uvedli še modul »Usposabljanja«, v katerega se lahko prijavlja člane društev na vsa usposabljanja in izobraževanja na ravni društev, kot tudi zveze, vpisuje elaborate in izpisuje poročila po končanem usposabljanju. V letu 2008 so razvili modul »Oprema«, ki omogoča prevzemanje opreme, njeno zadolževanje na člane ali lokacije. Uporablja se tudi za poročanje za URSZR, ki financira opremo gorskih reševalcev. V modul »sofinanciranje«, ki je bil razvit leta 2019, pa se vpisujejo letni načrti porabe sredstev, ki jih društva dobijo od države, ter nato poročila o porabi teh sredstev.

M. Tepina (osebna komunikacija, 3. 3. 2020) pojasni, da se informacijski sistem Info GRZS povezuje z drugimi informacijskimi sistemi URSZR. Poročilo o nesreči predstavlja razširitev podatkov iz SPIN, podatki o operativnih članih pa se prenašajo v enotno evidenco pripadnikov enot za zaščito in reševanje, ki jo vodi URSZR. Podatkovna povezava pa je tudi na področju sofinanciranja, saj se del postopka načrtovanja in poročanja o porabi sredstev sofinanciranja izvaja v sistemu URSZR, del pa v Info GRZS.

3.4.1 Poročilo o nesreči

Po zaključeni akciji na terenu je treba to tudi administrativno zaključiti v dveh informacijskih sistemih – SPIN in Info GRZS.

6. člen Pravilnika o obveščanju in poročanju v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. l. RS, št. 26/2008) določa, da je za poročanje, zbiranje, obdelavo in analiziranje podatkov o nesrečah in intervencijah v okviru enotnega informacijsko-komunikacijskega sistema uprava vzpostavila sistem, ki omogoča elektronsko poročanje o nesrečah in intervencijah (SPIN) in ga najprej uporabljajo operaterji ReCO, ki vpišejo osnovne podatke o intervenciji, ki jih dobijo od prijavitelja nesreče in vodje intervencije. 8. člen istega pravilnika določa, da mora vodja akcije (in morebitne vodje sodelujočih enot) v roku 5 dni po zaključku intervencije dopolniti in zaključiti poročilo o nesreči s potrebnimi podatki. Za vsako intervencijo se vnašajo podatki o poteku, vzrokih in posledicah nesreče, o aktivnosti enote (pri GRS gre v večini za reševanje ljudi), sodelujočih enotah, stroških in ostali podatki glede na vrsto nesreče.

SPIN poleg gorskih reševalcev uporabljajo tudi druge enote za zaščito in reševanje, zato je v njem ogromno postavk, ki pa jih v GRS ne izpolnjujejo, ker rešujejo v drugačnih okoliščinah kot na primer gasilci (cesta, objekti ipd.). Vsako intervencijo dokončno zaključijo Center za obveščanje Republike Slovenije (CORS). Po zaključku intervencije v SPIN se

ustvari še poročilo o nesreči v Info GRZS. Najbolj osnovni podatki se prenesejo iz SPIN v poročilo o nesreči, kjer vodja akcije ponovno vpiše vse potrebne podatke o intervenciji – tokrat bolj podrobne – in jo zaključi. Zaključeno poročilo pregleda še predsednik GRZS, ki odobri obračun in izplačilo materialnih stroškov ali pa vodjo pozove k ponovnemu pregledu. Osnova za vnos podatkov o nesreči je Poročilo o nesreči iz prejšnjega programa oz. obrazec Poročilo o nesreči, ki ga je oblikovala komisija GRS, ki je bila ustanovljena samo s tem namenom.

Modul »Poročilo o nesreči« je namenjen izvajanju vseh postopkov v zvezi z vodenjem evidence podatkov o nesrečah, v katerih so posredovali gorski reševalci. Obsega vnos podatkov, dopolnjevanje in pregledovanje podatkov, statistične obdelave in obračun stroškov.

V podmeniju »Urejanje« vidimo seznam vseh poročil. Poročila, ki niso dokončno obdelana, imajo status odprto. Ko poročilo odpremo v delovnem delu zaslona, se pokažejo osnovni podatki (številka poročila SPIN, datum in način prijave ter kratek naziv). S klikom si je možno ogledati tudi kratek povzetek poročila SPIN.

Poročilo o nesreči je razdeljeno na več poglavij in podpoglavij, ki vsebujejo osnovne podatke, podatke o nesreči (splošni podatki o nesreči, vremenske razmere, kraj nesreče, aktivirane enote, sodelovanje helikopterja in opis), podatke o reševanju (reševane osebe), helikoptersko reševanje (časovno zaporedje, vrsta posredovanja, način reševanja), obračun akcije (stroški po reševalcih in vozilih) in zaključne podatke.

V podmeniju »Podatki o nesreči« imamo na voljo sezname, s katerih izbiramo. Pri tipu akcije izbiramo med iskalno in reševalno, pri dejavnosti izbiramo med gorskimi (hoja po poti ali brezpotju, plezanje, ledno plezanje, turno smučanje, bivačiranje) ali ostalimi dejavnostmi (dejavnosti na vodi in v zraku). Pri nekaterih dejavnostih se v poročilu odprejo polja, ki se jih pri drugih dejavnostih ne izpolnjuje (npr. organizacija pohoda, smer gibanja, težavnost, gorska skupina). Pri podatkih o vremenskih razmerah vpisujemo pokritost neba z oblaki, smer in hitrost vetra, temperaturo in razmere. Kraj nesreče opredelimo z gorsko skupino in področjem, ga poimenujemo in vpišemo nadmorsko višino ter geografsko širino in dolžino. Aktivirane enote se prenesejo iz SPIN neposredno v sistem in podatkov ni možno spreminjati. Označiti je treba še, če je v akciji sodeloval helikopter, nato pa sledita še daljši opis nesreče in opis reševanja ter izkušenj za nadaljnje delo. Za reševano osebo vpišemo naslednje osebne podatke: ime in priimek, naslov, datum rojstva, vrsto poškodbe, izkušnost in vzrok nesreče. V primeru, da smo pri podatkih o nesreči označili »helikoptersko reševanje«, v istoimenskem podpoglavju označimo, za katero ekipo je šlo (združena ekipa helikopterske nujne pomoči in GRZS, dežurna ekipa na letališču Brnik ali ekipa GRZS – v času, ko ni dežurstva), vnesemo čas aktivacije, vzleta, prihoda na kraj nesreče, čas oddaje ponesrečenca in čas povratka v bazo. Če so bili podatki že zabeleženi v SPIN, se samodejno prenesejo kot predlog in jih je možno spremeniti, v nasprotnem primeru jih je treba vnesti ročno. S kljukico označimo vrsto posredovanja, kjer izbiramo med reševanjem

poškodovanih oseb, prevozom obolele osebe, prevozom moštva v akcijo, iskanjem pogrešanih oseb in ostalim. Pri načinu reševanja označimo, ali je šlo za pristanek, lebdenje ali uporabo elektromotornega vitla, in vpišemo število ciklov pri uporabi slednjega. Vpišemo lahko tudi opombe. Pri obračunu akcije naredimo dva obračuna, in sicer za osebe (gorske reševalce) in vozila. Obračun za osebe naredimo tako, da s seznama izberemo gorske reševalce, ki so prišli na pomoč, ter jim pripišemo število prevoženih kilometrov za prihod na in odhod z akcije. Izberemo tudi ponujeni čas prihoda in odhoda in ga po potrebi spremenimo; iz tega podatka se izračuna čas reševanja. Označimo, če je kdo sodeloval kot vodnik reševalnega psa, letalec ali zdravnik. Gorskemu reševalcu se obračuna dnevnic, ki se določi samodejno glede na čas reševanja. Pri obračunu stroškov vozila pa izberemo vozilo društva ali postaje ter vpišemo kilometre, ki smo jih prevozili na akciji. Nazadnje vpišemo še zaključne podatke. V tem delu izpolnimo čas trajanja akcije, za katerega že imamo podan predlog iz tabele aktiviranih enot, ter podatke o vodji akcije (podatek iz šifranta članov postaje GRZS). V vnosni maski se nahajajo še podatki o skupnem številu sodelujočih na akciji (tudi zunaj GRZS) iz SPIN, od tega članov GRZS (podatek iz tabele aktiviranih enot), prisotnost zdravnika (če smo že označili funkcijo zdravnik v obračunu akcije, je polje obkljukano in zaklenjeno, v nasprotnem primeru pa je odklenjeno in lahko označimo, če je bil prisoten zdravnik iz katere druge reševalne enote). Na koncu kliknemo še gumb »Zaključni« in program preveri, če smo vnesli vse potrebne podatke.

Poročilo o nesreči spremeni status iz odprtega v zaključeno. Ko je poročilo na ravni postaje zaključeno, ga pregleda in odobri še odgovorna oseba (predsednik GRZS) ter ga odobri. S tem je poročilo dokončno obdelano in dobi status »Obračun odobren«. Če so v poročilu kakšne napake oz. nejasnosti, pa predsednik GRZS to zavrne in v opombo napiše potrebne spremembe ali dopolnitve. Status poročila se spremeni v »Odprto«.

Za vsako akcijo lahko natisnemo še dve poročili v PDF-formatu. V prvem so zbrani vsi podatki o nesreči, ki so vneseni v sistem. V drugem pa je obračun akcije, kjer so v dveh tabelah prikazani stroški akcije, in sicer po osebah oz. reševalcih in vozilih.

V modulu »Poročilo o nesreči« imamo poleg zaključevanja akcij še naslednje možnosti:

- »Odobritev«: ogledamo si lahko akcije, ki imajo status »Zaključeno« in še čakajo na odobritev;
- »Pregled«: na tem mestu lahko izberemo pogled akcij z različnimi statusi, ki so povezani s SPIN (poročilo centra za obveščanje SPIN odprto ali zaprto; poročilo o nesreči odprto, zaključeno ali zaklenjeno) ali Info GRZS (nerazporejeno, odprto, zaključeno, obračun odobren);
- »Obdelava«: v tem sklopu lahko pridobimo statistične podatke o akcijah glede na vrsto obdelave (ponesrečenci, dejavnosti, postaje), dejavnost (gorska, ostalo) in status poročila v časovnem obdobju, ki ga izberemo;
- »Obračun stroškov«: za časovno obdobje, ki ga določimo, si lahko ogledamo stroške akcij po postajah. Program nam omogoča tri poglede. Natisnemo lahko poročilo v

PDF-formatu, ker so v tabeli prikazane akcije, datum poročila, datum prijave ter odobritve in stroški. Enake podatke lahko dobimo tudi v formatu Excel. Tretji izpis, poimenovan analitika, pa nam prikaže stroške za vozila in osebe.

3.4.2 Člani

To poglavje je namenjeno izvajanju vseh postopkov v zvezi z vodenjem evidence članstva postaje, kot so vnos novega in obstoječega člana, dopolnjevanje in pregledovanje podatkov, vnos podatkov o pridobljenih licencah in podaljševanje njihove veljavnosti, vnos podatkov o izstopu člana iz organizacije ter oblikovanje različnih pregledov. V meniju »Člani« imamo štiri možnosti: urejanje, bivši člani, pregledi in licence.

Vsakega novega člana postaje je treba vnesti v evidenco članstva in vpisati osebne podatke, kontaktne podatke, podatke o izobrazbi in poklicu ter številko bančnega računa. Ko prvič shranimo podatke, ki smo jih vnesli, se članu avtomatsko določi njegov enotni ID v okviru GRZS. Poleg tega se oprejo tudi poglavja za vnos ostalih podatkov o izpitih, zdravniških pregledih, licencah, funkcijah in priznanjih. Možen je tudi vpis novega člana v organizacijo, če je že član v drugi organizaciji, brez da bi podvajali vpis znotraj GRZS. Poleg imena in priimka potrebujemo še ID člana zaradi kontrole in varovanja osebnih podatkov. Vpisati je treba datum vstopa v organizacijo in vrsto člana (gorski reševalec ali pripravnik). Ob vnosu novih podatkov se avtomatsko zaključi predhodni zapis, status predhodnega zapisa postane neaktiven z dnem, ki je en dan nižji kot datum novega vpisa, med osnovne podatke pa se vpiše podatek o novi vrsti člana. Na enak način se vpisuje tudi funkcije v organizaciji. Za nekatere funkcije v organizaciji je določeno, koliko članov lahko hkrati opravlja isto funkcijo, program opozori na napako. Ob vpisovanju funkcije se izbere status aktivno in vpiše datum, ob prenehanju funkcije pa se status spremeni v neaktivno in vpiše datum prenehanja funkcije.

Ob prenehanju članstva v društvu se pri urejanju člana nahaja gumb »Izstop«, po kliku se odpre obrazec za vpis podatkov o izstopu, kot je datum izstopa, ki je obvezen podatek, neobvezen pa je razlog izstopa. S potrditvijo se član prenese med bivše člane, s tem pa se izgubi možnost urejanja podatkov o članu. Podatki za ogled so še vedno dostopni med bivšimi člani. Obstaja tudi možnost brisanja članov, ki je predvidena za brisanje napačnih vnosov in omogoča brisanje članov, ki imajo vpisane samo osnovne podatke in največ en zapis v tabeli vrsta člana – zgodovina. Pri vsakem članu si lahko ogledamo tudi matični list. To je vnaprej pripravljen obrazec, ki vsebuje bistvene podatke o članu. Podmeni »Bivši člani« je namenjen pregledovanju podatkov in izpisu matičnega lista.

Zadnji podmeni »licence« je namenjen podaljševanju veljavnosti licenc in se izvaja na ravni vodstva GRZS. V pripravljalnem delu zaslona izberemo vrsto licence, za katero želimo članu podaljšati veljavnost. V zgornjem delu zaslona so izpisani pogoji. Za vsako vrsto licence so določeni drugačni pogoji, zato je predviden prikaz bistvenih podatkov za odločanje o podaljšanju licence. S klikom na gumb »Išči« se v spodnjem delu ekrana izpiše zeleni

seznam članov s podatki. Člane, za katere ugotovimo, da izpolnjujejo pogoje za podaljšanje licence, nato označimo v potrditvenem polju in z gumbom »Vpiši/podaljšaj licenco« se odpre novo okno, v katero vpišemo obdobje za podaljšanje licence ter shranimo. Na ravni društva si v tem podmeniju lahko samo pogledamo, kdo od članov ima veljavno licenco, ter iz podatkov ugotovimo razlog, da nekateri člani nimajo veljavne licence (kateri izmed pogojev za obnovitev licence ni izpolnjen).

Podmeni »Pregledi« je namenjen poizvedbam o članih in izpisovanju tabel. Izberemo lahko, katere podatke o članih naj izpis prikaže (ime, priimek, datum rojstva idr.), v nadaljevanju pa izberemo kriterije, ki nas zanimajo. Izbiramo lahko med funkcijami v organizaciji ali GRZS, priznanjih, specialnostih, veljavnosti zdravniških pregledov, licenc in podobno.

Povezava Info GRZS z URSZR je tudi pri članstvu. Na URSZR se pošiljajo podatki o članih, ki imajo v tabeli vpisano funkcijo URSZR. Vsakemu članu (razen pripravnikom in tistim, ki ne izpolnjujejo pogojev za podaljšanje licence) se lahko dodeli funkcija v URSZR kot vodja intervencije ali reševalec. Funkcije v društvu pa se prenesejo avtomatsko iz modula »Organizacija«. Načelnik lahko nato v tem modulu pripravi vrstni red aktiviranja. Vrstni red je možno določati le v okviru posamezne vrste funkcije (načelnik, namestnik načelnika, vodja intervencije, reševalec), torej po izkušenosti.

3.4.3 Oprema

Ta del programa se uporablja za izvajanje vseh postopkov v zvezi z vodenjem evidenc o zalogi opreme ter omogoča različne poizvedbe in obdelave podatkov o opremi. Pravice glede na raven uporabnika so urejene tako, da ima uporabnik na ravni GRZS pravico urejanja podatkov na ravni GRZS in pregledovanja podatkov postaj. Uporabnik na ravni postaje ima pravico do urejanja in pregledovanja podatkov matične postaje.

Gibanja zalog se izvedejo s pomočjo dokumentov skladiščnega poslovanja (prevzem, medskladiščni prenos, prenos, izdaja). Uporabnik na prvi stopnji vnese in shrani podatke v dokument, na drugi stopnji pa s potrditvijo dokumenta spremeni stanje zalog v skladišču. Poleg skupne zaloge se spremlja tudi stanje zalog, ločeno po virih nabave (FIHO, URSZR, lastna nabava). Iz tega razloga se je treba v vsakem dokumentu sklicevati na vrsto zaloge.

Šifrant opreme podatkovno obsega skupino opreme, vrsto opreme in enoto mere. Skupni šifrant opreme je enak za vse organizacije znotraj GRZS, lasten šifrant opreme se lahko vnese izjemoma in je značilen za posamezne organizacije. Zaradi enotnega označevanja (ID opreme) je možno gibanje opreme med različnimi skladišči znotraj GRZS ter omogočena obdelava podatkov o stanju in gibanju opreme za celotno GRZS. Pri lastnem šifrantu pa se oprema pojavlja le znotraj skladišča posamezne organizacije, ne pojavlja pa se v skupinskih obdelavah podatkov o stanju in gibanju opreme.

Dokument »Prevzem« se uporablja za evidentiranje prevzema opreme v skladišče iz zunanjih nabavnih virov. V delovnem delu zaslona se odpre maska za vnos podatkov o prejeti opremi. Na en dokument lahko vnesemo le opremo, ki smo jo prejeli iz istega vira, zato vir vnesemo le enkrat, kasneje se ta podatek predlaga sam. Vrsto in skupino opreme izberemo iz šifranta, možno je izbrati tudi proizvajalca opreme ter ročno vpisati opombo in količino. Po zaključku vnosa ima dokument status »Shranjen«. Po odprtju nove vnosne maske se določi številko dokumenta (PR / ID enote / leto / zaporedna številka), potrdi datum prevzema in poknjiži sprememba zalog.

Medskladiščni prenos uporabimo za evidentiranje prenosa opreme med skladišči posameznih enot GRZS. Večinoma gre za prenose iz centralnega skladišča GRZS v Kranju v skladišče postaje, redko obratno. Prenosi opreme med skladišči postaj niso možni. Ko vnašamo nov medskladiščni prenos, se izdajno skladišče vpiše avtomatično glede na prijavljenega uporabnika. Vnesemo lahko več vrst opreme iz različnih virov in količine. Preden izdamo opremo, moramo razdolžiti lokacije ali osebe. Po zaključku vnosa postavk je dokument shranjen, vendar se lahko še spreminja. Dokument se zaključi tako, da se mu določi številko dokumenta (MP / ID enote / leto / zaporedna številka), potrdi datum knjiženja ter poknjiži spremembo zalog tako na izdajnem kot prevzemnem skladišču.

Dokument izdaja se uporablja za evidentiranje izdaje opreme iz skladišča. V praksi gre pri izdaji za opremo, ki je porabljena, iztrošena, tehnološko zastarela ali ji je potekel rok trajanja. Dokument se izpolnjuje podobno kot predhodnega, le da ta vsebuje še vrsto izdaje, kjer izbiramo med odpisom ali porabo. Shranjen dokument se na enak način kot oba predhodna zaključi in s tem se spremeni stanje zalog.

V meniju opreme lahko pogledamo tudi kartice opreme, ki prikazujejo stanja in gibanja opreme v določenem skladišču.

3.4.4 Organizacija

Modul »Organizacija« je namenjen vodenju evidence o članicah GRZS in pregledu nekaterih statističnih podatkov, ki se nanašajo na te članice. Vnos podatkov o novi organizaciji in ukinitev organizacije se izvajata na državni ravni, saj so vse članice GRZS vključene v sistem enot za zaščito in reševanje, kjer se tudi vodi register. Podatke o organizaciji pa se lahko popravlja na ravni GRZS, kot tudi posamične organizacije, saj gre le za osnovne podatke o postaji. Pod osnovnimi podatki so zapisani tudi nekateri statistični podatki o organizaciji. Predstavljeni so stanje aktivnega članstva po spolu, stanje aktivnega članstva po veljavnih licencah in tabela članov z aktivnimi funkcijami v organizaciji (predsednik, namestnik, tajnik, blagajnik, gospodar, člani nadzornega odbora).

Načelnik postaje GRS lahko v tem modulu v zavihku URSZR naredi tudi seznam aktiviranja članov, ki imajo vpisano funkcijo URSZR. Ta seznam se samodejno prenese na URSZR.

3.4.5 Usposabljanja

Gorski reševalci se usposabljujejo na dveh ravneh, in sicer na ravni zveze ali znotraj postaje. Modul z nazivom »Usposabljanje« je namenjen vodenju vseh postopkov v zvezi z organizacijo usposabljanj, ki so v pristojnosti komisij GRZS, vodenju evidence organiziranih usposabljanj v pristojnosti postaj GRZS in oblikovanju različnih pregledov s področja organizacije usposabljanj.

Uporabnik na ravni GRZS ima pravico razpisa novega usposabljanja v pristojnosti komisij GRZS. Pravico vodenja ostalih postopkov (razporejanje tečajnikov, vpis ocen, izdelave elaborata) ima uporabnik, ki je vodja usposabljanja. Uporabnik na ravni postaje ima pravico izdelave prijav na usposabljanja (v pristojnosti komisij GRZS) in pravico izdelave elaborata ter vpisa rezultatov usposabljanja v pristojnosti postaje.

Podmeni »Komisije« je namenjen vnosu podatkov o članih izpitnih komisij po posameznih specialnostih GRZS. Vodenje te evidence je pomembno zato, ker na kasnejši stopnji (organizacija usposabljanja) določimo vodjo usposabljanja in člane izpitne komisije le s seznama aktivnih članov komisij.

V meniju »Usposabljanja« imamo tudi vnaprej nastavljene poizvedbe, kjer lahko pridobimo izpise nekaterih podatkov o usposabljanjih, ki se jih najpogosteje uporablja.

3.4.5.1 Usposabljanje v organizaciji GRZS

Pri usposabljanjih na ravni GRZS je meni namenjen izvedbi vseh postopkov v zvezi z organizacijo usposabljanja, ki so v pristojnosti komisij GRZS. Hkrati z izpolnjevanjem vsebine poročila (elaborata) o izvedbi usposabljanja izvedejo vse potrebne postopke. Po vnosu podatkov in zaključku posameznega poglavja se postopoma odpirajo naslednja poglavja. Tečajnikom, ki so opravili usposabljanje, se po zaključku izpolnitve celotnega elaborata zapiše status usposabljanja »Zaključen – opravil« ali »Zaključen – ni opravil«.

Modul »Usposabljanja v organizaciji GRZS« ima naslednje stopnje: priprava usposabljanja, razpis usposabljanja, usposabljanje razpisano, izvajanje usposabljanja, vnos ocen, popravni izpiti, potek in analiza usposabljanja ter obveščanje tečajnikov.

Pri razpisu usposabljanja najprej v program vnesemo komisijo, ki je organizator usposabljanja. Glede na izbrano komisijo se nam pokažejo vrste usposabljanj v pristojnosti izbrane komisije. Po izbrani vrsti usposabljanja samo zapišemo še krajšo oznako usposabljanja. Nato določimo datum usposabljanja, zadnji dan prijav udeležencev, kraj in trajanje usposabljanja. Za vodjo usposabljanja pa se izbere eno osebo izmed aktivnih članov komisije. Izpolniti je treba še vnosno masko, kjer je treba določiti cilje in namen usposabljanja, strategijo in način dela, načrt priprav, sodelujoče in način prihoda ter potrebno opremo, navodilo za izvedbo usposabljanja, načrt zvez in načrt zavarovanja in drugih

varnostnih ukrepov, odgovornost ter načrt finančnih sredstev. Iz teh podatkov natisnemo elaborat usposabljanja in usposabljanje je razpisano. Strokovni delavec nato pošlje razpis za usposabljanje vsem postajam, ki znotraj programa prijavijo svoje člane na razpisano usposabljanje. Vodja usposabljanja v naslednjem koraku vidi poslane prijave in jih obdelava. Tečajnika lahko razporedi na usposabljanje ali ga zavrne. Pred zaključkom tega dela je treba obdelati vse prispele prijave. V naslednjem koraku, ki se imenuje izvajanje usposabljanja, vodja vnese podatke o prisotnosti tečajnikov. Vsem tečajnikom, ki so bili prisotni na usposabljanju, se v naslednjem koraku vpiše oceno: opravljen, ni opravljen ali ponavlja. Pri možnosti ponavlja se odpre korak »Popravni izpit«, kjer pa sta samo dve možnosti za oceno: opravljen ali ni opravljen, kar pomeni, da ni možnosti večkratnega opravljanja popravnega izpita. V naslednjem koraku vodja vpiše potek in analizo usposabljanja, kamor zapiše tudi zapisnik. V primeru, da so imeli tečajniki tudi popravne izpite, se dodatno odpre še stopnja poteka popravnih izpitov, ki vsebuje enaka vnosna polja kot prejšnja stopnja, le da so namenjena popravnim izpitom.

Povezava na obveščanje tečajnikov sicer ni eden izmed korakov v usposabljanju in ni del elaborata, je pa namenjena pošiljanju elektronskih sporočil prijavljenim tečajnikom neposredno iz programa. Sporočila se ne shranjujejo, kopija poslanega sporočila se pošlje tudi na naslov, ki je naveden za pošiljanje odgovorov.

Vse postopke razen prijave tečajnikov izvede vodja usposabljanja. Prijave tečajnikov pa se izvedejo po postajah. V podmeniju »Usposabljanja prijave« odgovorna oseba posamezne postaje vidi vse odprte razpise in nato prijavi tečajnike, ki izpolnjujejo pogoje za usposabljanje. Za vsako usposabljanje lahko pogleda tudi elaborat in ga natisne. Vnos in oddaja prijave potekata s pomočjo vnosne maske, kamor se vnese podatke o usposabljanju in članu. Ker gre za dokument, se podatki o članu (osnovni podatki, usposabljanja, zdravniški pregledi) ob zaključku tudi fizično zapišejo na prijavo in zato kasnejše spremembe v evidenci člana ne vplivajo na vsebino prijave. Med podatki o članu je obvezen podatek tudi e-pošta, saj tečajnik lahko le tako dobi obvestila o usposabljanju, na katero je prijavljen. Ob zaključku prijave program preveri pravočasnost oddaje prijave in izpolnjevanje pogojev za usposabljanje. Zahtevani pogoji se na vnosni maski prijave izpišejo po vnosu vrste usposabljanja. V primeru neizpolnjevanja zahtevanih pogojev prijave ni možno oddati organizatorju. Po oddaji prijave je znotraj postaje možno spremljati tudi potek obdelave prijave pri organizatorju usposabljanja. Na stopnji obdelave se v prijavi zapišejo podatki, kot so stanje prijave (sprejeta ali zavrnjena), udeležba (prisotnost ali odsotnost tečajnika na usposabljanju), rezultat (podatki o rezultatih prvega opravljanja izpitov in popravnih izpitov) ter kdo je vodja usposabljanja.

3.4.5.2 Usposabljanje v organizaciji postaje

Postaja je organizator letnih in zimskih vaj, obnavljalnih tečajev prve pomoči in usposabljanja za uporabo zrakoplovov modul A. Meni je namenjen vnos podatkov o

izvedbi usposabljanj, ki so v pristojnosti postaj. Uporabnik hkrati z izpolnjevanjem vsebine poročila (elaborata) o izvedbi usposabljanja vnese tudi podatke o udeležencih in rezultatih usposabljanja. Po vnosu podatkov in zaključku posameznega poglavja se odpirajo naslednja poglavja. Uspešnim tečajnikom se usposabljanje vpiše v evidenco, ko je celotno poročilo o usposabljanju zaključeno. Modul »Usposabljanja v organizaciji postaje« ima naslednje stopnje: priprava usposabljanja, razpis usposabljanja, izvajanje usposabljanja in potek ter analiza usposabljanja. Izpolnjevanje podatkov je enako kot na ravni organizacije GRZS.

3.4.6 Sofinanciranje

Modul »Sofinanciranje« je namenjen izvedbi postopka razdelitve sredstev sofinanciranja dejavnosti GRZS s strani URSZR ter načrtovanja in poročanja o porabi teh sredstev. Modul je razdeljen na štiri podmenije: merila, plan, poročilo in pregledi.

3.4.6.1 Merila

Meni je sestavljen iz štirih poglavij in je namenjen:

- vnosu in izračunu normativov za delitev sredstev financiranja po posameznih postajah (normativ),
- vnosu podatkov o načrtu opreme, ki jo načrtuje vodstvo GRZS (načrtovana oprema),
- dejanski razdelitvi sredstev po posameznih postajah (merila glede na redna sredstva in dodatna sredstva).

Normativ. Postopek sofinanciranja dejavnosti GRZS se prične v informacijskem sistemu URSZR v okviru sofinanciranja enot zaščite in reševanja. Najprej se določi začasno višino sredstev sofinanciranja in minimalno višino sredstev, ki jo je treba nameniti naložbam. Na podlagi teh podatkov uporabnik na ravni GRZS začne s postopkom razdelitve sredstev po postajah. Najprej je treba pripraviti normative za razdelitev sredstev po postajah. Prenesti je treba število akcij po postajah iz podatkov poročil o nesrečah. Podatki o številu akcij neposredno vplivajo na višino dodeljenih sredstev posamezni postaji. Normativno število reševalcev se prenese iz podatkov preteklega leta. Podatek o številu akcij in normativno število reševalcev se lahko naknadno popravi. Iz razmerja med normativnim številom reševalcev po postajah se neposredno določi tudi razmerja dodeljenih sredstev po postajah.

Načrtovanje opreme. Vodstvo GRZS načrtuje opremo s seznama šifrantov celotne opreme, katerih nabavo je možno sofinancirati iz vira URSZR in za katero so določeni tudi količinski normativi. S tem, ko vodstvo GRZS načrtuje nabavo opreme, ki se nabavlja skupinsko za vse postaje, postajam onemogoči, da bi v istem letu nabavljale opremo v istem šifrantu, in s tem prepreči podvojeno načrtovanje in preseganje normativnih zalog. Postopek je treba zaključiti tudi v primeru, če vodstvo ne načrtuje nabave opreme.

Razdelitev rednih sredstev. Sredstva URSZR je treba razdeliti med vodstvom GRZS in postajami. Uporabnik vnese podatke o deležu skupnih sredstev in minimalni višini investicijskih stroškov za vodstvo GRZS. Ostanek se samodejno razdeli po postajah, pri čemer se upošteva kriterij normativnega števila reševalcev. Minimalna višina investicijske porabe se izračuna iz razmerja, ki ga je določilo vodstvo GRZS. Po objavi tega dela meril lahko začnejo vodstvo GRZS in postaje z izpolnjevanjem načrtov porabe sredstev. URSZR običajno naprej določi začasen, kasneje pa še končen znesek sofinanciranja, kar pomeni, da GRZS sredstva razdeli dvakrat. Izpolnjevanje načrtov je možno že po razdelitvi začasnih sredstev, vendar ponovna razdelitev in objava končnih vrednosti lahko povzročita spremembo vrednosti sofinanciranja posamezne postaje. Postaje, ki načrtov niso oddale za prvotno vrednost sredstev, morajo svojo porabo načrtovati na novo določene vrednosti. Postaje, ki so načrte že oddale, pa morajo razliko med začasno in končno vrednostjo pokriti z dokumentom »Medletno usklajevanje«, ki ga ustvari že uporabnik GRZS ob dokončni razdelitvi sredstev.

Razdelitev dodatnih sredstev. Ob izrednih dogodkih lahko URSZR poleg rednih sredstev dodeli tudi dodatna sredstva, katerih namen je znan vnaprej. Ta sredstva se običajno dodelijo vodstvu ali eni od postaj. Program pa dopušča tudi delitev sredstev na več postaj. Uporabnik vnese podatke o postaji, namenu in višini sredstev. Pomembno je, da upoštevamo zahtevano razmerje med tekočimi in investicijskimi stroški. Postaje, ki bodo prejele sredstva, pričnejo z izpolnjevanjem načrta po objavi podatkov o dodelitvi dodatnih sredstev.

3.4.6.2 Plan

Meni »Plan« je namenjen izdelavi načrtov porabe rednih sredstev, izvedbi postopka medletnega usklajevanja načrta porabe rednih sredstev in izdelavi načrta dodeljenih dodatnih sredstev.

Izdelava načrta porabe rednih sredstev. Po objavi začasnih ali končnih vrednosti sofinanciranja lahko vodstvo GRZS in postaje pričnejo z izdelavo načrtov porabe sredstev URSZR. Načrt vsebuje osnovne podatke postaje, načrt odhodkov, medletna usklajevanja in dodatna sredstva. Pri osnovnih podatkih so poleg podatkov o postaji podane tudi izhodiščni podatki za načrtovanje. Če so že vnesene končne vrednosti, se upoštevajo te, drugače pa začasne. V povzetku načrta so prikazani vrednost skupnih stroškov ter že vneseni načrtovani tekoči in investicijski stroški po skupinah stroškov.

V načrt odhodkov se vnaša načrtovane odhodke s pomočjo vnosne maske, ki je razdeljena na posamezne skupine stroškov (storitve, organizacijska dejavnost, oprema). Podatke o vrsti stroška se vnaša znotraj posamezne skupine, kjer iz ponujenega spustnega seznama izberemo vrsto stroška in vnesemo predvideno vrednost. Način vnosa je drugačen le pri načrtovanju nabave opreme, kjer se vsi podatki, ki jih vnašamo ali so prikazani, nanašajo izključno na zaloge iz vira financiranja URSZR. Lahko imamo tudi lastne zaloge ali iz vira FIHO. Pri izbiri opreme se izpišejo podatki: normativ (maksimalna zaloga opreme za določeno

postajo), zaloga (na skladišču postaje), možna nabava (razlika med normativom in zalogo), amortizirani (vpišemo, katero opremo bomo amortizirali, da jo ob novi nabavi izločimo in navidezno zmanjšamo zalogo ter povečamo količine možne nabave), načrtovana količina (ne sme presegati količino možne nabave), vrednost (celotne planirane količine nabave). Na vrhu poglavja je tabela s povzetkom podatkov o dodeljenih in že načrtovanih vrednostih.

Načrt ima od začetka izdelave oz. od shranjevanja prve postavke pa do zaključka načrta na postaji status »Shranjen«. Nato se načrt pošlje v presojo GRZS in status se spremeni v GRZS presoja. Ta lahko načrt potrdi ali ga vrne postaji v dopolnitev. Tako dobi načrt status shranjen ali potrjen. URSZR potrjuje samo skupni načrt GRZS in vseh postaj skupaj, zato postajni načrti v tem trenutku ne menjajo statusa.

Medletno usklajevanje. Dokument »Medletno usklajevanje« je treba izdelati v dveh primerih. Kadar pride do razlike v znesku začasne in končne vrednosti financiranja ali pa če namerava postaja dodeljena sredstva porabiti drugače, kot je navedla v načrtu (vrednost usklajevanja mora biti enaka nič).

Dokument je možno izdelati šele po tem, ko prvotni načrt že potrdi GRZS. V osrednjem delu so izpisani podatki trenutno veljavnega načrta, v katerem lahko uskladimo oz. spreminjamo podatke na postavki ali po potrebi dodajamo nove postavke enako kot v načrtu. Vsi ostali postopki so enaki vnosu podatkov v načrt, pa tudi statusi dokumenta »Medletno usklajevanje« so enaki kot pri načrtu odhodkov.

Načrtovanje dodatnih sredstev. Postopek načrtovanja porabe dodatnih sredstev je podoben postopku porabe rednih sredstev. Razlika je le v tem, da so sredstva namenska, zato je razmerje med tekočimi in investicijskimi stroški točno določeno in ga je treba pri načrtu upoštevati. Vsi postopki in statusi načrta so enaki kot pri načrtu porabe rednih sredstev.

3.4.6.3 Poročilo o porabi sredstev

Meni je namenjen poročilu o porabi rednih sredstev in morebitnih dodatnih sredstev URSZR. Postaje in vodstvo lahko začnejo izpolnjevati poročila o porabi sredstev po tem, ko uporabnik na ravni GRZS odpre poročila. Statusi poročila so enaki kot pri načrtu porabe sredstev (shranjen, GRZS presoja in potrjen). Prav tako kot pri načrtu tudi pri poročilu URSZR soglaša samo s celotnim poročilom, ki je seštevek poročil vodstva in vseh postaj GRZS.

Meni »Poročilo« je razdeljeno na osnovne podatke, poročilo o porabi in dodatna sredstva. V poglavju »Osnovni podatki« so prikazani osnovni podatki društva, ki poročilo izpolnjuje, izhodiščni podatki za poročanje, povzetek poročila in status dokumenta. Izhodiščni podatki za poročanje so skupna dodeljena sredstva oz. višina sredstev, ki jih bo postaja prejela, deleža tekočih in investicijskih stroškov, pri čemer se upošteva razmerje stroškov, ki izhajajo iz zadnje vrednosti načrta. Zapisana je tudi vrsta dodeljenih sredstev (začasna ali končna

sredstva). V primeru, da so določena začasna sredstva je treba upoštevati možnost, da se bodo vrednosti lahko spremenile. Zapisan je tudi podatek o medletnem usklajevanju. Če je medletno usklajevanje še nezaključeno, obstaja možnost sprememb vrednosti tekočih in investicijskih stroškov. Poskrbeti je treba, da bodo usklajevanja zaključena pred pričetkom izdelave poročila. V povzetku poročila so prikazani kumulativni podatki o načrtovani in že poročani porabi sredstev po skupinah stroškov ter zgodovina statusov dokumenta. Pod tabelo s povzetkom pa se nahaja vnosna maska za vnos podatkov v poročilo. Izbiramo lahko med vrstami stroškov, ki so bile predhodno načrtovane. Vsebina podatkov, ki jo je treba vnesti, se razlikuje glede na nastavitve šifranta vrst stroškov. Pri vnašanju podatkov nekateri šifranti zahtevajo tudi podatke o predračunu in kasneje računu, za nekatere pa ni treba vnesti podatkov o računih, poraba pa mora biti razvidna iz računovodskih evidenc. Poleg ostalih podatkov je treba navesti tudi količino nabavljene opreme.

Izpolnjevanje poročila porabe dodatnih sredstev je enako izdelavi poročila pri porabe sredstev. Izdela ga vodstvo oz. tiste postaje, ki so jim bila odobrena dodatna sredstva.

3.5 Podpora

V meniju »Podpora« sta uporabnikom na voljo uporabniški priročnik za uporabo Info GRZS v PDF-formatu in možnost pregledovanja šifrantov. Ti so vpisani v programu in jih lahko dopolnjuje le skrbnik sistema.

4 ANALIZA INFORMACIJSKEGA SISTEMA

V prejšnjem poglavju sem podrobno predstavila informacijski sistem Info GRZS, v tem poglavju pa ga ocenim na podlagi njegove uporabe iz lastnih izkušenj in pregleda podatkov v svojem matičnem društvu (DGRS Bovec) ter izkušenj njegovih uporabnikov.

4.1 Splošna ocena

Informacijski sistem Info GRZS predstavlja povezavo med postajami GRS, GRZS in URSZR. Program postajam omogoča vodenje članstva in vodenje evidence o usposabljanjih, izpolnjevanje poročil o nesreči, vodenje zalog opreme, vnašanje podatkov o postaji ter izpolnjevanje zahtev glede sofinanciranja s strani URSZR ter pošiljanje seznama reševalcev in vodij intervencij.

Po videzu je Info GRZS zastarel, prav tako pri uporabi oz. pri načinu vpisovanja podatkov. Več podatkov v sistemu je napačnih in neažurnih, vendar krivde ne moremo pripisati le informacijskemu sistemu, temveč tudi njegovim uporabnikom. Iz informacijskega sistema lahko pridobimo točne in ažurne podatke samo v primeru, če jih njegovi uporabniki sprotno vnašajo. Po mojem mnenju je ravno to eden izmed večjih problemov. Če imajo gorski reševalci na voljo informacijski sistem, ki jim je v pomoč pri opraviilih in jim omogoča

shranjevanje podatkov v digitalni obliki, bi bilo smotno, da ga uporabljajo in izkoristijo vse njegove prednosti.

4.2 Slabosti obstoječega informacijskega sistema in predlogi za izboljšave

Program Info GRZS nam že na prvi pogled daje vedeti, da imamo opravka s starejšim programom. Njegova uporaba na mobilnih telefonih je mogoča, vendar je zaradi neprilagojenosti za spletne brskalnike na mobilnem telefonu otežena. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije so v prvem četrtletju leta 2021 redni uporabniki interneta do interneta najpogosteje dostopali z mobilnim telefonom kar v 95 %. Na drugem mestu je prenosni računalnik, sledijo še stacionarni računalnik, tablični računalnik in ostale naprave. Mobilni telefon je najpogostejši način dostopanja do interneta v vseh starostnih skupinah. Na podlagi teh podatkov predlagam, da se izdelala spletno stran Info GRZS s sodobnejšim videzom oz. uporabniškim vmesnikom, prilagojenim za uporabo na pametnih telefonih, ali aplikacijo za pametne telefone.

Po vpisu v program z uporabniškim imenom in geslom se na osnovni strani pojavijo obvestila. Zadnje obvestilo je bilo zapisano avgusta 2019, kar pomeni, da ga vodstvo GRZS ne uporablja za obveščanje uporabnikov, temveč uporablja druge komunikacijske kanale (elektronsko pošto). Predlagam, da bi se kljub temu na osnovno stran vpisovalo vsa obvestila s povezavo na modul, kjer je zadevo treba opraviti, saj bi uporabniki informacijskega sistema tako takoj ob vstopu videli, kakšne so njihove obveznosti in do kdaj jih morajo izpolniti (oddaja poročil in planov, prijava na usposabljanja). To se mi zdi smiselno zato, da so vsa obvestila zabeležena na enem mestu in da se lahko vidi tudi arhiv obvestil. Na tak način se hitreje najde iskano zadevo kot pa med elektronsko pošto.

4.2.1 Poročilo o nesreči

Osnovni podatki v poročilu o nesreči se prenesejo iz sistema SPIN in so enaki, kot jih je vodja akcije sporočil operaterju ReCo v času posredovanja in jih kasneje vpisal v poročilo v SPIN. Pri tem gre za splošne informacije, lokacijo, sodelujoče enote, čas reševanja, število reševalcev (poleg reševalcev na matični postaji ter morebitnih sodelujočih enotah je treba upoštevati tudi člane dežurne ekipe na Brniku, v primeru posredovanja helikopterja) in število reševanih oseb.

V prvem poglavju je treba vpisati večjo količino podatkov. Pri pregledovanju poročil za DGRS Bovec sem opazila, da se pogosto zgodi, da osebe, ki izpolnjujejo poročilo, ne vpišejo vseh podatkov. Gre predvsem za podatke o vremenskih razmerah (smer in hitrost vetra, temperatura) in podatke o reševanju. Pri osebnih podatkih reševanih oseb večkrat manjkajo naslov, številka osebnega dokumenta, datum in kraj rojstva. Včasih se zgodi, da ne vpišejo nobenih podatkov o ponesrečencu. Prav tako večkrat reševalci, ki vnašajo podatke o reševanju, ne izberejo možnosti v kategorijah mesto poškodbe, okoliščine, kdo je poškodbo

oskrbel, vrsta poškodbe, način transporta in način reševanja. Večkrat v poročilu manjkata izpolnjen čas prihoda do osebe in čas predaje osebe. Od vseh teh podatkov menim, da bi morali biti osebni podatki reševane osebe obvezni, saj je pomoč ponesrečencu osnovna naloga reševalcev. Ti podatki so lahko tudi podlaga za izstavitev računa za reševalno akcijo s strani prevoznika (Slovenska vojska ali Policija). V primeru, da gre pri posredovanju karkoli narobe, pa je obvezno, da imamo zabeležene popolnoma vse podatke, saj se le na ta način lahko naredi analizo in ugotovi, kje in zakaj je prišlo do napake.

Kadar je v reševanje vključen helikopter z dežurno ekipo, je treba pri obračunu akcije med obračun stroškov za reševalce vnesti tudi reševalca letalca in zdravnika reševalca. Ta dva podatka se večkrat pozabi vnesti v sistem in posledica je zavržen obračun akcije oz. nepopolno poročilo, če predsednik GRZS prehitro odobri obračun akcije. Posledično imajo tudi pripravljavci analize reševalnega dela napačne oz. nepopolne podatke za statistične obdelave. Menim, da bi morala biti podatka obvezna pri izpolnjevanju poročila, kadar je pri reševanju prisoten helikopter z dežurno ekipo, tako da ne bi bilo možno zaključiti poročila, če podatek ni vpisan. Včasih reševalec, ki izpolnjuje poročilo, nima podatka o članih dežurne ekipe, lahko ne pozna članov dežurne ekipe ali pa ni seznanjen s tem, da je treba vpisati tudi dva gorska reševalca, ki sta v dežurni ekipi, čeprav nista z njihove postaje. Ta problem se trenutno rešuje s pošiljanjem poročil dežurne ekipe prek pisarne GRZS na postajo, ki je vodila akcijo. Na tak način pridemo tudi do ostalih podatkov o reševanih osebah in njihovem stanju ter reševanju, če reševalcev ni bilo na kraju in je reševanje izvedla dežurna ekipa s helikopterjem. Znotraj poročila o nesreči lahko ob prisotnosti helikopterja izberemo tudi možnost »Prevoz moštva«. Po podatkih, ki jih je predstavil Rozman na zboru reševalcev, je v letu 2022 tudi 54 gorskih reševalk, zato predlagam spremembo besedne zveze v »Prevoz ekipe«.

Vnašanje podatkov v poročilo o nesreči je v poglavju obračuna stroškov zelo zamudno. Vsakega gorskega reševalca, ki je bil prisoten na akciji, je treba dodati s seznama (obkljukati) ter mu pripisati število prevoženih kilometrov z lastnim avtomobilom in čas prisotnosti na akciji (lahko uporabimo predlaganega, ki ga dobimo že iz SPIN, ali ga popravimo). Postopek je treba ponoviti za vsakega posameznega reševalca. Za vnos reševalcev, ki so sodelovali na akciji, predlagam drugačen način vnosa. Namesto da moramo vsakega reševalca posebej izbrati s seznama in ga označiti, bi bilo enostavneje, če bi lahko v vnosno masko začeli tipkati ime in priimek in bi se seznam zožil. Iz manjšega izbora bi potem kliknili na pravo osebo. Druga možnost pa bi bila, da bi bilo omogočeno označevanje več reševalcev hkrati (vse prisotne na akciji) in bi se potem v pogledu tabele vpisovalo podatke o potnih stroških (prevožene kilometre) ter prisotnosti na akciji (časovno).

M. Lesjak (osebna komunikacija, 11. 3. 2022) izpostavi še problem pretvorbe geografskih koordinat iz enega geografskega koordinatnega sistema v drugega. Reševalci včasih pridobijo geografske koordinate, kjer se ponesrečenec nahaja, vnaprej in se vnesejo že takoj v SPIN, včasih pa jih pridobijo na terenu. Če želimo vpisati točno lokacijo reševanja v poročilo o nesreči, nam ta omogoča le eno vrsto zapisa geografskih koordinat, zato morajo

tisti, ki vnašajo podatke v poročilo, sami pretvoriti pridobljene koordinate v obliko, ki jo podpira Info GRZS. Predlagam, da bi lahko pri vpisu izbirali med različnimi (najbolj uporabljanimi) geografskimi koordinatnimi sistemi.

Včasih se zgodi, da vodja akcije prejme klic na pomoč, vendar kliče potrebuje pomoč samo prek telefona. Največkrat gre za nasvet glede poti oz. orientacije. Takrat mora vodja akcije locirati osebo na zemljevidu (s pomočjo geografskih koordinat ali opisa) in ji podati navodila glede nadaljevanja poti. Gorski reševalci so takrat v pripravljenosti na akcijo. Če kliče uspešno nadaljuje pot, se akcija zaključi, v nasprotnem primeru pa steče naprej in vodja akcije skliče gorske reševalce v akcijo. V primeru, da se izkaže, da je za rešitev problema dovolj samo pomoč po telefonu, predlagam, da se med tip akcije uvrsti še tretji tip, in sicer »Poizvedovalna«. M. Lesjak (osebna komunikacija, 11. 3. 2022) pojasni, da so na tak način v preteklosti že beležili akcije, dokler so poročila pisali še na obrazce na papir. Z digitalizacijo so ta tip akcije ukinili in so vse »poizvedovalne« akcije prešle pod reševalne. Moje mnenje je, da bi bilo smotno, da se beleži tudi akcije po tem tipu, saj bi na ta način lahko pri izpolnjevanju poročila o nesreči izpustili podatke o reševanju, ker ne bi prišlo do reševanja na terenu.

Modul »Poročilo o nesreči« omogoča tudi izpis stroškov, ki ga potrebuje blagajnik za izplačilo stroškov reševalcem. Gre za izplačilo dnevnic in kilometrine za prevoz na akcijo. Program pa ne omogoča izpisa podatkov o številu akcij, ki se jih je posamezni gorski reševalec udeležil, in koliko časa je namenil reševalnemu delu ter koliko znašajo skupni stroški posameznega gorskega reševalca v določenem časovnem obdobju. Ta podatek bi bil koristen za postaje, ki imajo več aktivnih reševalcev, kot jim pripada opreme po normativu, zato dobijo opremo samo tisti, ki so najbolj aktivni, ostali pa jo lahko naročijo s soudeležbo pri stroških nakupa, ali pa ob nakupu dražje opreme (turne smuči z vezmi, srenači in kožami), ko zaradi previsoke cene ni možno v enem letu opremiti reševalcev celotne postaje in se zato uporablja sezname aktivnosti. Predlagam, da se v modulu »Poročilo o nesreči« v zavihku obdelave doda še možnost pregleda števila akcij na reševalca, kjer bi bilo prikazano število akcij, število reševalnih ur in skupnih stroškov za vsakega gorskega reševalca v določenem časovnem obdobju.

Obstajajo postaje, ki so določile eno osebo za administrativno zaključevanje akcij oz. poročil o nesreči, kar je po mojem mnenju dobra ideja. Na tak način se zagotovi izpolnjevanje poročil vedno na enak način. Uporabnik je več izpolnjevanja poročila, vpiše vse podatke, točno ve, kateri podatki so potrebni za izpolnjevanje poročila, in tudi ve, kje te podatke pridobiti.

4.2.2 Člani in organizacija

Modul »Člani« na ravni društva je v svoji osnovi najbolj enostaven. V zavihku urejanja obsega le vpis in pregled osebnih podatkov. V dodatnih podmenijih nam je na voljo še vpogled v licence, zdravniške preglede, funkcije in priznanja ter zadolženo opremo. V tem

delu prihaja do težav, saj se večkrat zgodi, da so podatki napačni oz. niso ažurni. Podatke na tem mestu se pridobiva tudi iz modula oprema, usposabljanja in organizacija. Če v teh modulih podatki niso vneseni sproti, pride posledično do napak tudi v modulu »Člani«. Reševalci lahko uspešno opravijo izpite in usposabljanja, vendar nimajo veljavne licence, če ti podatki niso zabeleženi tudi v Info GRZS. Iz istega razloga je tudi statistika članov v organizaciji napačna. Gre izključno za nepravilnosti oz. nevestno delo uporabnikov informacijskega sistema, ki so zadolženi za vnašanje podatkov, vsak na svojem področju.

V modulu »Člani« imamo možnost pregledovati licence članov. Za našo postajo so veljavnosti licenc gorskih reševalcev nelogično podeljene. Članu poteče zdravniško spričevalo pred datumom, ko mu poteče licenca, kar ni v skladu s Pravilnikom o podaljševanju licence. Drugi član nima veljavne licence, čeprav ima opravljene vse pogoje za podaljšanje licence. Vsi ostali člani imajo veljavnost licence do 31. 12. 2021 (čeprav imajo izpolnjene pogoje za licenco tudi za naslednje leto ali leta). Po podatkih v Info GRZS je na moji matični postaji trenutno le pet licenciranih reševalcev. Ti so zadnji opravljali izpit za gorskega reševalca, zato so jim v pisarni GRZS podelili veljavnost licence za tri leta. Zaradi teh nepravilnosti tudi kumulativni podatki niso biti točni. Razlog za takšno stanje je v tem, da morajo v pisarni GRZS pregledati vse licence in usposabljanja ter vsakemu gorskemu reševalcu posebej podaljšati licenco. Iz istega razloga so tudi licence po specialnostih neažurne.

Podatki iz modula »Usposabljanje«, kjer je organizator komisija GRZS, se ne prenesejo v modul člani avtomatsko, zato pri pregledu licenc ni možno ugotoviti, kdo ima veljavno licenco znotraj posamezne specialnosti. Predlagam, da se poveže modul »Usposabljanja« z modulom »Člani« na način, da se podatki po končanem usposabljanju (modul »Usposabljanje«) avtomatsko prenesejo v modul »Člani«, v del o izobraževanju za specialnost. Pri pridobivanju podatkov o usposabljanju, kjer je organizator postaja, teh težav ne zaznam.

V modulu »Organizacija« imamo na voljo pregled statističnih podatkov in po podatkih Info GRZS na postaji Bovec trenutno nimamo licenciranih gorskih reševalcev letalcev, čeprav imamo po normativu štiri reševalce letalce in imajo vsi štirje izpolnjene pogoje za podaljšanje licence. Težava je v tem, da podatki o usposabljanjih za reševalce letalce niso bili vneseni v program. Komisija za letalsko reševanje oz. vodja usposabljanja za gorske reševalce letalce od leta 2019 ni razpisal usposabljanja za reševalce letalce. To je razlog, da manjkajo podatki, ki bi reševalcem letalcem omogočali podaljšanje licenc. Za vsako usposabljanje je treba narediti razpis usposabljanja z elaboratom, načelniki postaj nato prijavijo kandidate, po končanem usposabljanju mora vodja usposabljanja to že zaključiti in kandidatom vpisati prisotnost na usposabljanju ter uspešnost usposabljanja – opravil ali ni opravil. Na podlagi tega se lahko podaljšujejo licence.

Tudi funkcije članov na moji matični postaji niso vpisane pravilno. Člani upravnega odbora so pravi, nadzorni odbor pa je še vedno tisti, ki je bil pred zadnjimi volitvami. Te podatke bi morali vpisati v pisarni GRZS.

Zaradi prepletanja podatkov v modulih »Člani«, »Organizacija« in »Usposabljanja« prihaja do napačnih podatkov v vseh treh modulih. Pri modulu »Člani« niso ažurni podatki o veljavnost licenc gorskih reševalcev. Po pridobitvi naziva gorski reševalec so obveznosti za obnovitev licence znane: imeti je treba veljavno zdravniško spričevalo, vsake tri leta je treba narediti letno in zimsko vajo za potrditev licence, obnovitveni tečaj prve pomoči ter modul A. Veljavnost zdravniškega spričevala vpisujejo v pisarni GRZS, ostala usposabljanja pa vodje usposabljanja ali predsednik postaje v modulu usposabljanja. Glede na vpisane podatke bi lahko program avtomatsko določil veljavnost licence. Na enak način bi se lahko podaljševalo tudi licence za specialnosti, saj so za vsako obnovitev licence znani pogoji za podaljšanje.

Pri članih je vpisana tudi funkcija URSZR. Vsak gorski reševalec je po funkciji lahko reševalec ali vodja intervencije. Vodstvo društva pa ima vpisane tudi druge funkcije (načelnik, namestnik načelnika). Te funkcije trenutno niso pravilno urejene za mojo matično postajo. Člani, ki so zadnji opravili izpit za gorskega reševalca, nimajo vpisane funkcije reševalca v URSZR, prav tako nekateri vodje akcij nimajo vpisanega nobenega aktivnega statusa URSZR. Iz tega sklepam, da URSZR nima točnih podatkov o reševalcih, ki so na voljo za potrebe zaščite in reševanja. Status reševalca bi moral biti dodeljen vsakemu gorskemu reševalcu, ko opravi izpit za gorskega reševalca. Skupaj s podaljšanjem licence pa bi se moral podaljšati tudi ta status. Za vnos teh podatkov so zadolženi v pisarni GRZS. Predlagam, da se podatek avtomatsko vpiše skupaj z opravljenim izpitom ali podaljšanjem licence. Če so vse funkcije URSZR pravilno vpisane, lahko načelnik določi vrstni red aktiviranja v modulu organizacija, ki se potem avtomatsko prenese na URSZR.

Težava je tudi pri brisanju članov iz evidence članstva. Pripravnik ali gorski reševalec, ki zapusti postajo in ni vrnil opreme, še vedno ostaja član, saj ga ne moremo izbrisati iz evidence, dokler ima zadolženo opremo v Info GRZS. Zato se lahko v prihodnosti zgodi, da bo član, ki ni bil nikoli aktiven, postal veteran ali zaslužni član, kar pa ni moralno in etično ter pošteno do drugih gorskih reševalcev, ki so svoje življenje posvetili temu poslanstvu. Predlagam, da se uredi poseben status v sistemu tudi za takšne primere.

Zavihek »Pregledi« v modulu »Člani« omogoča pregled velikega obsega podatkov, vendar pa pri izpisu prihaja do podvajanj. Primer: oseba, ki ima v sistemu zabeleženih več podaljšanj licence, je v tabeli izpisana tolikokrat, kot je imela podaljšano licenco. Predlagam, da se doda možnost pregleda podatkov po članih brez podvajanja in predstavitev podatkov o licencah za člana v eni vrstici (en član lahko ima več aktivnih licenc: vodnik reševalnega psa, inštruktor, reševalec letalec itd.). Za isti naziv licence se uporabi začetni datum, ko je bila licenca prvič pridobljena, in datum veljavnosti zadnjega podaljšanja licence.

Predlagam, da se enako naredi tudi za funkcije na postaji in funkcije znotraj GRZS za vse člane, tudi bivše. Pri bivših članih imamo možnost ogleda osebnih podatkov, usposabljanj, licenc in priznanj, ni pa vpogleda v funkcije, ki jih je reševalec opravljal na postaji v času, ko je bil aktiven član. Za potrebe statistike, beleženja zgodovine in pri izdaji zbornikov so ti podatki potrebni, zato predlagam, da bi se ohranilo podatke o funkcijah na enak način kot podatke o licencah. Vsi podatki so vidni v matičnem listu člana, vendar je za vpogled v matični list treba odpreti vsakega člana posebej. Na tak način bi pri pregledih lahko v iskanje vključili poleg članov tudi bivše člane in bi dobili kronološki pregled, iz katerega bi lahko razbrali, kateri gorski reševalci so vodili postajo v določenem obdobju.

4.2.3 Usposabljanje

Podatki o članih komisij GRZS so v modulu »Usposabljanje« navedeni napačno za komisijo za opremo, komisijo za reševanje iz plazov in komisijo za zveze. Nekatere komisije, ki so bile izvoljene v prejšnjem mandatu, so imele člane, ki so odstopili in so jih nadomestili novi. Ob vsaki spremembi članstva v komisiji je potrebno ažurno vnašanje podatkov v pisarni GRZS.

Komisija za letalsko reševanje ni razpisala usposabljanj za reševalce letalce v Info GRZS že od leta 2019. Reševalci letalci in inštruktorji dobijo informacije o prihajajočem usposabljanju ter elaborat vaje po elektronski pošti. Podatke o prisotnih reševalcih in analizo vaje prejmejo kandidati, komisija in vodstvo GRZS samo po elektronski pošti.

Tudi komisija za reševalne tehnike oz. njena izpitna komisija v letu 2021 ni razpisala zimskega dela izpita za nove člane, zato imajo člani, ki so opravili letni in zimski del izpita v sezoni 2020/21, zabeleženo samo opravljen letni izpit, zimskega pa ne, čeprav so ga opravljali. Novopečeni licencirani reševalci imajo kljub temu v sistemu zabeleženo veljavno licenco, čeprav v sistemu nimajo vseh izpolnjenih pogojev. Enako se je zgodilo tudi pri zadnjih izpitih za nove inštruktorje gorskega reševanja, pri katerih je bil ravno tako razpisan samo letni del izpita in usposabljanje zaključeno ob koncu zimskega dela izpita. Tudi pri rednem usposabljanju znotraj postaj prihaja do poznega zaključevanja usposabljanj oz. se lahko datum usposabljanja in datum ocene razlikujeta tudi za več mesecev, ponovno zaradi neažurnega vnašanja podatkov.

Pri pridobitvi licence ali njeni obnovitvi so usposabljanja ključnega pomena. Prav tako tudi sprotno in pravilno vpisovanje vseh potrebnih podatkov. Pri usposabljanjih na ravni GRZS imata komisija za reševalne tehnike in komisija za letalsko reševanje težave pri razpisu usposabljanj, saj jih ne vpisujeta v Info GRZS. Če podatkov o usposabljanju ni v sistemu, tudi licence gorskih reševalcev ne morejo biti podaljšane in ažurne. Predlagam, da vodstvo GRZS opozori vodje usposabljanj, naj se vsa usposabljanja vodijo v Info GRZS ter jih tudi v dogovorjenem roku po usposabljanju zaključijo. Le na ta način bo dejansko stanje licenciranih reševalcev enako stanju v Info GRZS.

Pri razpisu usposabljanja M. Šerkezi (osebna komunikacija, 3. 3. 2022) ugotavlja, da bi lahko dodali več vrst usposabljanj znotraj postaje za različne specialnosti. Kasneje se je sicer dodala še ena vrsta vaje, in sicer društvena vaja. Med opis te vaje se lahko potem vpiše različne vrste vaj, kot so usposabljanje GPS, usposabljanje za vodnike reševalnih psov, usposabljanje pripravnikov in druge vaje.

Pri razpisu usposabljanja je treba vpisati datum in uro začetka usposabljanja. M. Šerkezi (osebna komunikacija, 11. 3. 2022) predlaga še vpis ure konca usposabljanja oz. začetek in konec po posameznih delih usposabljanja. Prav tako predlaga, da bi namesto pisanja datuma tega lahko izbrali iz koledarja s privzeto izbiro dd.mm.llll. Pri poteku usposabljanja predlaga še možnost dodajanja priponk (zemljevid, skica) v PDF- ali JPG-formatu (v velikosti do 1 MB). Ta datoteka bi se tudi vključila v tiskano različico elaborata. Predlaga tudi spremembo besede elaborat v načrt vaje, saj ni smiselno, da se v programu uporablja tujke.

Pri dodajanju članov na usposabljanje znotraj postaje je enaka težava kot pri poročilu o nesreči. Vsakega posameznega člana je treba obkljukati in nato dodati novega ter ga spet obkljukati. Predlagam enostavnejše dodajanje članov – z vpisovanjem imena ali priimka ter z izbiro člana z ožjega seznama ali možnost označevanja več članov hkrati. Pri usposabljanju se vnaša seznam tečajnikov, kar pa ni točen izraz. Bolj smiselno bi bilo uporabiti izraz udeleženci usposabljanja.

Pri shranjevanju poročila M. Lesjak (osebna komunikacija, 11. 3. 2022) zaznava še eno težavo. Po odpiranju šifranta oseb, njihovem označevanju in shranjevanju v elaborat se vsi do tedaj vpisani podatki izbrišejo, če niso bili pred odpiranjem šifranta shranjeni. Opozori tudi na težavo pri vpisovanju podatkov v usposabljanja, in sicer ko je eno poglavje zaključeno in shranjeno ter se začne vnašati podatke v naslednje poglavje, prejšnjega poglavja ne moremo več spreminjati. V praksi to pomeni, da ne moremo dodati udeleženca usposabljanja ali popraviti tipkarske napake. Predlagam avtomatsko shranjevanje vpisanih podatkov in popravljanje vseh podatkov za nazaj, vse do zaključka poročila o usposabljanju. V obrazcu za vpisovanje usposabljanja je še ena nelogična stvar, in sicer če se želimo vrniti korak nazaj, nimamo gumba »Nazaj«, ampak gumb »Prekliči«, kar ni logično. Predlagam spremembo besedila na gumbu v »Nazaj«.

Včasih sosednje postaje naredijo tudi večje skupne vaje. Trenutno Info GRZS ne omogoča, da bi vodja usposabljanja v poročilo dodal tudi udeležence, ki niso člani postaje, kjer se izvaja vaja. Posledično morata dve vodji (ali več, če je vključenih več postaj) razpisati usposabljanje in napisati elaborat za isto vajo. To bi se dalo poenostaviti, če bi lahko vodja usposabljanja vnašal tudi člane z drugih postaj in bi se podatki lahko prenesli v usposabljanja druge postaje. Modul »Poročilo o nesreči« omogoča vpisovanje reševalcev zunaj matične postaje v primeru posredovanja. Na enak način bi lahko naredili tudi v modulu usposabljanja v primeru, če je organizator postaja.

4.2.4 Oprema

Pri modulu »Oprema« je načrt nabave za postaje omejen z načrtom nabave opreme GRZS z namenom, da ne bi prišlo do podvajanja v nabavi opreme v istem koledarskem letu. Ideja je v osnovi dobra, vendar pa se načrt nabave GRZS lahko med letom spremeni ali prestavi za določeno obdobje. Postaje običajno pohitijo z nabavo oz. naročilom opreme, ki so jo načrtovale, zato da lahko začnejo z njeno uporabo že na začetku koledarskega leta. Prav zaradi tega lahko pride do pomanjkanja določene opreme na posamezni postaji, saj te niso dale določene opreme v svoj načrt, ker so pričakovale nabavo s strani GRZS.

Opazila sem tudi, da so nekateri šifranti opreme zastareli, saj se določene opreme ne uporablja več. Novi šifranti opreme so se dodajali sproti ali se jih je posodobilo v opisu. Predlagam, da se pregleda šifrant in odstrani tiste, ki se ne uporabljajo več, in se doda nove. Pri tehnični opremi (GPS, lavinska žolna, radijska postaja) opazam, da bi lahko opredelili več podrobnosti. Menim, da bi med opombe morali pripisati vsaj znamko, model in serijsko številko. Tudi pri ostali opremi, kot so oblačila, obutev in tehnična oprema, bi morali v opombe vpisati znamko in model opreme.

4.2.5 Uporabniške pravice ter ažurnost in točnost podatkov v Info GRZS

Skrbnik dodeli uporabniške pravice gorskim reševalcem, ki morajo po svoji dolžnosti uporabljati Info GRZS. Vsak uporabnik ima pravice vnašanja podatkov na svojem področju dela in nima vpogleda v ostala področja. Gospodar ima za svoje delo na voljo le modul »Oprema«. Vodje akcij izpolnjujejo podatke v modulu »Poročilo o nesreči«, vodja izobraževanja dela v modulu »Usposabljanja«, vodstvo pa ima vpogled v vse module, vendar nimajo pravice spreminjati vseh podatkov. Nekatere podatke lahko spreminjajo samo v pisarni GRZS, kot so licence in njihovo podaljšanje, dodeljena sredstva pri sofinanciranju.

Pri pregledu podatkov v Info GRZS je po mojem mnenju eden izmed večjih problemov ažurnost vpisovanja podatkov. V času pisanja zaključnega dela iz Info GRZS ne moremo pridobiti točnega podatka o številu aktivnih gorskih reševalcev z licenco, pripravnikih in gorskih reševalcih s specialnostmi.

Neažurni so podatki o komisijah v modulu »Usposabljanja«, podaljšanje licenc ni ažurno, pri pridobitvi licence se ne vpisuje tudi funkcija URSZR, zato veliko članov sploh ni zavedenih v seznamu pripadnikov sil zaščite in reševanja. Ni vpisanih podatkov o opravljenih zdravniških pregledih, ki so povezani s podaljšanjem licence. Tudi voljene funkcije po društvih niso vpisane v modulu organizacija. Vse te podatke bi morala vpisovati oseba, ki je zaposlena na GRZS, ki je tudi edina, ki ima te uporabniške pravice. Da bi zagotovili pravočasen vnos podatkov, bi lahko uporabnikom znotraj postaj (načelnik ali tajnik) dali večja pooblastila in uporabniške pravice znotraj Info GRZS, da bi lahko več podatkov vnesli na postaji (podaljšanje licenc, funkcije v društvu, zdravniška spričevala), saj je za postajo in načelnika kot odgovorno osebo pomembno, da ima te zadeve urejene,

trenutno pa na to nima nobenega vpliva. Po drugi strani pa so gorski reševalci prostovoljci, katerih osnovna dejavnost je reševanje ponesrečencev v gorah in na težko dostopnem terenu, zato bi bilo bolj smiselno, da bi zaposleni v pisarni GRZS poskrbeli za te zadeve.

Pri pregledu programa z različnimi uporabniki sem ugotovila, da imajo nekateri omogočenih več pravic, kot jim jih uradno pripada. Lahko vpisujejo licence in funkcije URSZR, čeprav naj bi imela to pravico samo oseba, zaposlena v pisarni GRZS. Prav tako nekateri uporabniki nimajo dodeljenih pravic za vpisovanje podatkov, za katere so zadolženi zaradi funkcije, ki jo imajo na postaji.

Glede na nastalo situacijo predlagam, da vodstvo GRZS, komisija za informiranje in analize ter skrbnik sistema ponovno postavijo temelje za delo v Info GRZS. Opredelijo naj dolžnosti vsake komisije oz. njihovih predsednikov, vseh reševalcev, ki imajo funkcije znotraj postaj, ter zaposlenih v GRZS ter predsedstva GRZS. Glede na naloge, ki so določene za vse našete uporabnike Info GRZS, je treba določiti, katere uporabniške pravice imajo različni uporabniki sistema glede na njihovo funkcijo. Nato jim je treba ponovno dodeliti uporabniške pravice, ki jih potrebujejo pri opravljanju svojega dela. Ugotavljam, da je treba ponovno opredeliti delovne naloge zaposlenih v pisarni GRZS v povezavi z Info GRZS in natančno določiti, katere podatke se vnaša v Info GRZS na ravni postaj in katere na ravni GRZS. Zveza je servis postajam GRS, zato bi bilo smiselno, da zaposleni opravljajo svoje delo in olajšajo delo gorskim reševalcem, ki so prostovoljci.

Ena izmed trenutnih prednostnih nalog je po mojem mnenju vnos podatkov za nazaj. V Info GRZS je nujno treba vnesti vse manjkajoče podatke o usposabljanjih in zdravniških pregledih ter pregledati in podaljšati veljavnosti licenc gorskih reševalcev.

4.2.6 Usposabljanja za delo z Info GRZS za uporabnike

Med proučevanjem delovanja programa Info GRZS sem ugotovila, da različni uporabniki vpisujejo podatke na različne načine. Pri poročilu o nesreči so nekateri uporabniki zelo temeljiti in vpišejo vse podrobnosti, drugi vpišejo samo najnujnejše, tretji pa niti tega ne. Težava je v tem, da že nekaj let ni bilo enotnega usposabljanja za uporabnike Info GRZS, že od časa, ko so uvajali informacijski sistem. Vsak nov uporabnik je deležen uvajanja na postaji s pomočjo dosedanjih uporabnikov in uporabniškega priročnika, kjer je razloženo, kaj vse omogoča program in kako se ga uporablja. Veliko uporabnikov dobi že na začetku napačno informacijo, da kakšen podatek ni nujen in ga ne vpisujejo že od začetka uporabe. Podatki se tako z leti izgublajo oz. niso zapisani.

Predlagam, da se enkrat letno ali po potrebi (po volitvah ali zasedbi novih funkcij po postajah in v komisijah) organizira usposabljanje za delo v Info GRZS za nove uporabnike in za tiste, ki si želijo osvežitve znanja. Le na ta način se lahko zagotovi enotnejše izpolnjevanje podatkov v Info GRZS ter se poudari pomembnost vnosa vseh podatkov za nadaljnje delo.

4.2.7 Razvoj novega informacijskega sistema

Pri pregledu vseh predlaganih popravkov informacijskega sistema Info GRZS in upoštevajoč dejstvo, da je ta zastarel, in po podatkih podjetja, ki ga je izdelalo, ne omogoča več razširitve in nadgradenj, sem mnenja, da je treba načrtovati razvoj novega, sodobnega informacijskega sistema za gorske reševalce. Do takrat pa je treba vpisati vse manjkajoče podatke za nazaj in poskrbeti za sprotno vnašanje vseh podatkov do začetka uporabe novega informacijskega sistema.

Najprej je treba narediti podrobnejšo analizo potreb in primere uporabe, opredeliti podatkovno strukturo, načrtovati migracijo podatkov iz starega v novi sistem. V razvoj mora biti vključena komisija za informiranje in analize, smiselna bi bila tudi ustanovitev komisije za razvoj novega informacijskega sistema. Sestavljali bi jo člani z več izkušnjami z delom v Info GRZS in znanjem informatike. Novo programsko opremo je potem treba implementirati oz. razviti in potem namestiti. Temu sledi dejanska migracija podatkov in s tem prehod na nov informacijski sistem. Za uporabnike in skrbnike je treba opraviti izobraževanje.

Nov informacijski sistem po sestavi ne bi bil veliko drugačen od starega. Upoštevati je treba vse predloge za izboljšave, ki sem jih navedla, dodati nove povezave in avtomatizirati prenos podatkov iz enega modula v druge povezane module ter poenostaviti in avtomatizirati podaljševanje licenc glede na zahteve za podaljšanje. Poudarek mora biti na sodobnejšem videzu in enostavnosti uporabe. Pomembno se mi zdi tudi to, da se hkrati naredi tudi aplikacija ali uporabniški vmesnik, ki omogoča delo z informacijskim sistemom na mobilnih telefonih.

Z novim informacijskim sistemom bi se še enkrat opredelile obveznosti vseh uporabnikov informacijskega sistema in glede na to bi se jim dodelilo uporabniške pravice. Velik poudarek je treba dati na izobraževanje uporabnikov pri uvajanju informacijskega sistema, in tudi v prihodnje, ko se menjajo vloge v GRS. Ravno na tem področju je bilo v preteklosti največ težav. Glede na to, da so gorski reševalci marca 2022 na zboru reševalcev izvolili novo vodstvo za naslednja 4 leta in so komisije še v nastajanju, bi bila to dobra priložnost za nov začetek tudi v smislu uporabe informacijskega sistema gorskih reševalcev. Novi predsednik GRZS je bil izvoljen s 100 % podporo, kar kaže na veliko zaupanje in pripadnost, zato verjamem, da bi bil projekt razvoja in uvajanja novega informacijskega sistema dobro sprejet s strani njegovih uporabnikov.

SKLEP

V diplomskem delu sem proučevala informacijski sistem, ki ga uporabljajo gorski reševalci pri svojem delu, Info GRZS. Predstavila sem GRZS, njeno zgodovino, organiziranost in financiranje ter dejavnosti, ki jih opravljajo gorski reševalci.

Namen diplomskega dela je bil raziskati delovanje informacijskega sistema Info GRZS, ga predstaviti in analizirati ter poiskati slabosti pri njegovi uporabi. Na podlagi ugotovljenega sem prišla do predlogov, kako bi lahko izboljšali informacijski sistem in uporabnikom poenostavili delo. Na ta način sem prišla do cilja diplomskega dela, ki je kritična analiza informacijskega sistema Info GRZS ter iskanje rešitev za delo z informacijskim sistemom za gorske reševalce v prihodnosti.

Pri pregledu podatkov znotraj sistema sem prišla do zaključka, da veliko podatkov manjka. Moja rešitev za izboljšanje trenutnega stanja v Info GRZS v okviru razpoložljivega informacijskega sistema je naslednja. Vse manjkajoče podatke za nazaj je treba v Info GRZS vnesti čim prej. Prednostno je treba vnesti podatke o veljavnosti zdravniških spričeval, usposabljanja za letalce ter pregledati in podaljšati licence vsem gorskim reševalcem glede na znane pogoje. Za neažurno vnašanje podatkov v Info GRZS so odgovorni uporabniki. Skozi menjave funkcij znotraj GRZS ali društev je prišlo do tega, da določeni uporabniki informacijskega sistema ne opravljajo svojega dela oz. dela, ki ga so ga opravljali njihovi predhodniki. Menim, da bi bilo treba ponovno opredeliti vloge uporabnikov Info GRZS ter jim določiti uporabniške pravice in obveznosti znotraj Info GRZS. Najpomembnejše pa je, da se redno izobražujejo o uporabi informacijskega sistema, še posebej ob menjavi funkcij.

Po pregledu celotnega informacijskega sistema in po pogovorih z uporabniki, ki imajo mnogoletne izkušnje z Info GRZS in so bili v preteklosti člani komisije za informatiko in analize GRZS, sem prišla do več predlogov za izboljšave informacijskega sistema. Ugotovila sem, da bi bilo možno delo poenostaviti s prenosom podatkov iz enega modula v drugega ter z avtomatiziranjem določenih podatkov. Vsi ti predlogi bi uporabnikom olajšali delo.

Kljub mojim predlogom za izboljšave informacijskega sistema sem prišla do ugotovitve, da na tako zastarelem informacijskem sistemu, kot je Info GRZS, ki so ga začeli uporabljati leta 2005, ni več možnosti za nadgradnjo. Pri izdelavi diplomskega dela sem ugotovila, da je edina možnost za vključitev vseh predlogov za izboljšave v odločitvi za nov informacijski sistem. Glede na trenutno nezadovoljstvo uporabnikov oz. nezanimanje uporabnikov za delo v informacijskem sistemu in nastop novega vodstva GRZS je to odlična priložnost za nov začetek.

LITERATURA IN VIRI

1. Banovec Juroš, K. (2004). Informacijski sistem za podporo ukrepanju ob klicu na 112. *Ujma: revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami*, (17/18), 233–240
2. Bele, J., Habjan, V., Brojan, J., Gašperin, D., Habjan, V., Kavar, J., Malešič, F., Oman, P., Podobnik, P., Pogačar, E., Polajnar, D., Šegula, P., Škerbinek, D. & Tomazin, I. (2012). *Reševanje v gorah: 100 let organiziranega reševanja v Sloveniji*. Kranj: Gorska reševalna zveza Slovenije.

3. Brojan, J. & Tomazin, I. (2011). *Helikoptersko reševanje v gorah: priročnik, dopolnjena izdaja*. Mojstrana: Gorska reševalna zveza Slovenije.
4. Damij, T. (1999). *Poslovna informatika* (4. natis). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
5. Gorska reševalna služba Slovenije pri Planinski zvezi Slovenije. (2002). 90 let gorske reševalne službe Slovenije. V *IV. zbornik GRS 1912–2002*. Kranj: Gorska reševalna služba Slovenije pri Planinski zvezi Slovenije.
6. Gorska reševalna zveza Slovenije. (2008a). *Doktrina reševanja gorske reševalne službe* (interno gradivo). Kranj: Gorska reševalna zveza Slovenije.
7. Gorska reševalna zveza Slovenije. (2008b). *Gorska reševalna zveza Slovenije* (zloženska). Kranj: Gorska reševalna zveza Slovenije.
8. Gorska reševalna zveza Slovenije. (2012). *Program usposabljanja Gorske reševalne zveze Slovenije: program gorski reševalec* (interno gradivo). Kranj: Gorska reševalna zveza Slovenije.
9. Gorska reševalna zveza Slovenije. (2013). *Pravilnik o pogojih za podaljšanje delovnih licenc gorskih reševalcev* (interno gradivo). Kranj: Gorska reševalna zveza Slovenije.
10. Gorska reševalna zveza Slovenije. (2017). *Statut Gorske reševalne zveze Slovenije*. Kranj: Gorska reševalna zveza Slovenije.
11. Gorska reševalna zveza Slovenije. (2018). *Zapisnik sestanka predstavnikov PZS – GRZS z dne 23. 5. 2018* (interno gradivo). Kranj: Gorska reševalna zveza Slovenije.
12. Gorska reševalna zveza Slovenije. (2022). *Strategija razvoja in delovanja GRZS 2022–2032*. Kranj: Gorska reševalna zveza Slovenije.
13. Gorska reševalna zveza Slovenije. (brez datuma). *Statistika nesreč – GRZS*. Pridobljeno 18. februarja 2022 iz <https://www.grzs.si/resevanje/statistika-nesrec/>
14. Habjan, V., Podobnik, P. & Malešič, F. (2007). *Informacija o delu Gorske reševalne zveze Slovenije v letu 2006*. Kranj: Gorska reševalna zveza Slovenije.
15. Jenko, K. & Krupenko, G. (2005). Informacijski sistem za poročanje o intervencijah in nesrečah (SPIN). *Ujma: revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami*, 19, 234–237.
16. Knez, G. (2020). *Elaborat: Izpit iz letne tehnike reševanja* (interno gradivo). Kranj: Gorska reševalna zveza Slovenije.
17. Kovačič, A., Jaklič, J., Indihar Štemberger, M. & Groznik, A. (2004). *Prenova in informatizacija poslovanja* (1. natis). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
18. Kovačič, A. & Bosilj-Vukšič, V. (2005). *Management poslovnih procesov : prenova in informatizacija poslovanja s praktičnimi primeri* (1. natis). Ljubljana: GV založba.
19. Kralj, R. (2016). *Helikoptersko reševanje*. Pridobljeno 15. junija 2021 iz <https://www.pzs.si/javno/javno/grzs-NK2016-helikoptersko%20resevanje.pdf>
20. Mandelli, G. & Angriman, A. (brez datuma). *Scales of difficulty in climbing Central School of Mountaineering*. Pridobljeno 2. maja 2022 iz https://www.theuiaa.org/documents/sport/the-scales-of-difficulty-in-climbing_p1b.pdf
21. Podobnik, P., Škerbinek, D., Bele, J. & Kosec, J. (2006). Analiza nesreč in reševalnega dela v letu 2005. Ljubljana: *Planinski vestnik*, 111(5), 85–96.

22. Pravilnik o obveščanju in poročanju v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, Ur. l. RS, št. 26/2008.
23. Prebilič, V. & Svete, U. (2006). Novi izzivi in možna reorganizacija Gorske reševalne službe Slovenije. *Ujma*, 20, 239–245.
24. Srića, V., Treven, S. & Pavlič, M. (1995). *Informacijski sistemi*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
25. Škerbinek, D. (1990). Gorska reševalna služba Slovenije od njenih prvih dni do danes ter njena funkcija v Civilni zaščiti. *Ujma*, 4, 174–180.
26. Škerbinek, D. (1997). 85 let Gorske reševalne službe Slovenije. *Ujma*, 11, 232–238.
27. Statistični urad Republike Slovenije. (2021, 10. oktober). *Uporaba interneta v gospodinjstvih in pri posameznikih, Slovenija, 2021*. Pridobljeno 13. januarja 2022 iz <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9704>
28. Tomazin, I. (2007). *Tragedija v Turski gori* (Vol. 7). Samozal.: distribucija Didakta.
29. Zornada, L. (2002). Razvoj informacijskega sistema – od strateškega načrta do realizacije. *Management, Kakovost, Razvoj: Zbornik 2. strokovnega posveta Visoke šole za management v Kopru z mednarodno udeležbo, Bernardin, 16.–17. november 2001*. (str. 223–236). Koper: Visoka šola za management.
30. Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje. (2019). *Uporabniški priročnik za enote SPIN 3, Sistem za poročanje o intervencijah in nesrečah*. Pridobljeno 1. decembra 2021 iz https://spin3.sos112.si/datoteke/SPIN_Navodila_Enote.pdf
31. Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje. (brez datuma). *Kako in kdaj kličete 112*. Pridobljeno 20. decembra 2021 iz <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=ks1.htm>